

mesterikola XXI. ciklus

„BUDAVÁR, VOLT KARMELITA KOLOSTOR ELŐTTI ELLYPS-SÉTÁNY ÉS PÜSPÖKERT RENDEZÉSE, FEJLESZTÉSI
LEHETŐSÉGEI”

zártkörű ötletpályázat

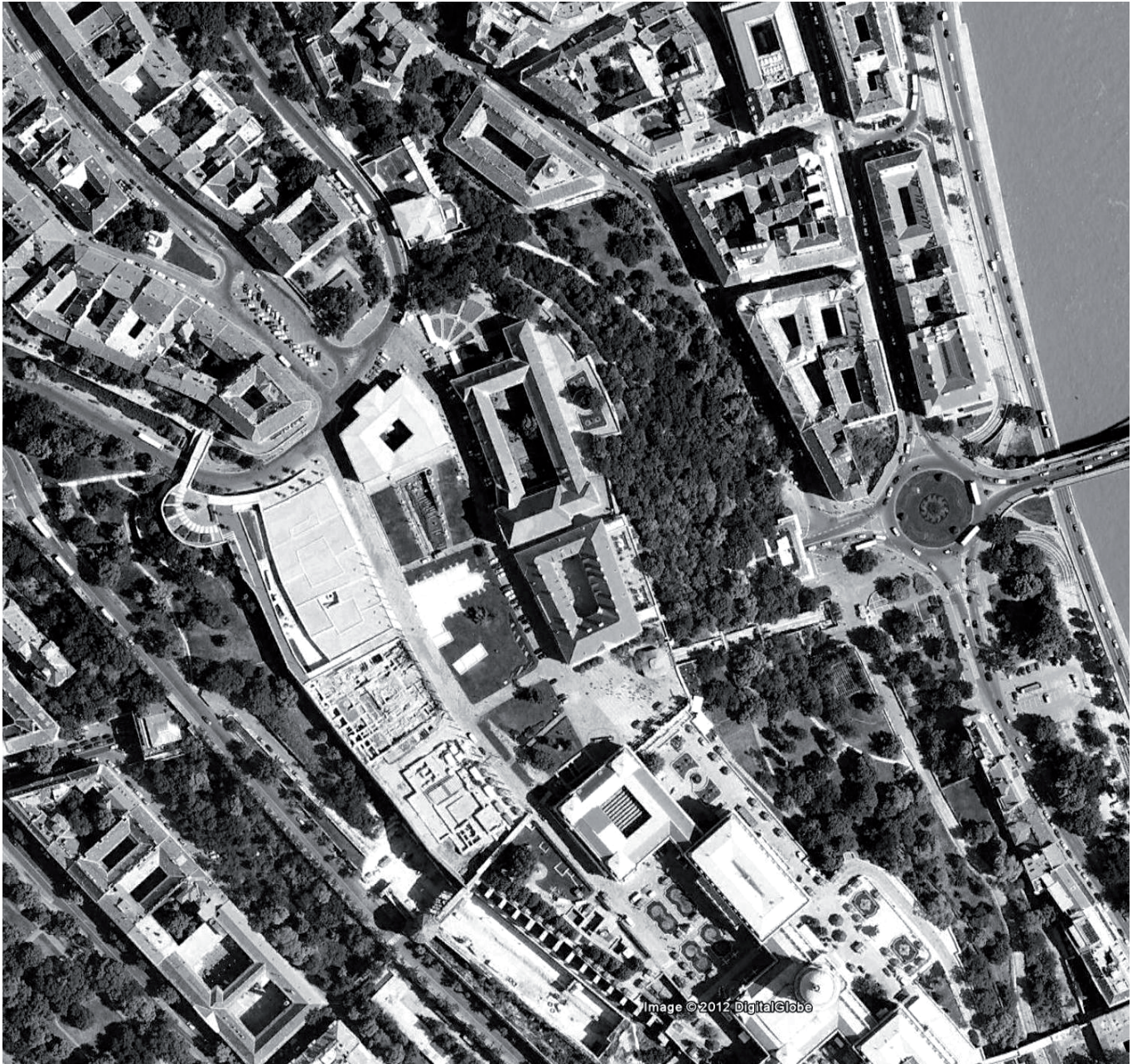

Image ©2012 DigitalGlobe

Tartalomjegyzék

Kiírás	5
1. pályamű (Banu Roland, Haraszti Lívía, Román László, Szepesi János, Nagy Iván)	11
2. pályamű (Álmos Gergely, Fischer Bence, Ráti Orsolya, Getto Tamás)	19
3. pályamű (Fenes Tamás, Kendelényi Péter, Vörös-Végh Zsuzsanna, Tomay Tamás)	27
4. pályamű (Mihály Eszter, Mottl Rita, Virág Péter, Pelényi Margit)	33
5. pályamű (Gaschler Gábor, Kamuti Géza, Czigány Tamás)	39
6. pályamű (Fábián Gábor, Hajdú Gábor Csaba, Kronavetter Péter, Dévényi Tamás)	45
7. pályamű (Nagy Zsuzsa, Vizedák Janka, Ernst András, Szirmai Balázs)	51
Összefoglaló értékelés, ajánlás	57
Értékelés	59

Tájékoztató adatok

A tervpályázat kiírója ill. lebonyolítója: a Várgondnokság nonprofit Kft. és az Építész Mester Egylet

A tervpályázat tárgya: Az ún. Elyps–sétány kettős várfala közötti rész, a külső várfal kidőlés-veszélye miatt kibontásra és ideiglenes lefedésre került. A lefedés alatt csaknem szintmagas, nagy kiterjedésű üreg képződött. A kiírásban felmerült ennek hasznosítása, a csatlakozó Püspökkert területének átrendezésével, és a volt Karmelita kolostor épületével, annak udvarával való kapcsolat esetleges megteremtésével.

A tervpályázat célja: Az ötletpályázat célja minél kreatívabb, komplexebb, ugyanakkor reális (gazdaságosan megvalósítható) elképzelések felvetése, amelyek adott esetben illeszthetők a Budai Vár formálódó fejlesztési koncepciójába, így a Kiíró számára hasznosíthatók.

A tervpályázat jellege: zártkörű, névaláírással. Jelen tervpályázatra annak speciális, a Mesteriskola által kiírt jellege miatt nem vonatkoznak a MÉK Tervpályázati Szabályzatának előírásai.

A tervpályázaton való részvétel feltételei: a tervpályázaton a Mesteriskola XXI. ciklusának hallgatói vehetnek részt, a Mesteriskola vezetőépítészei közül választott konzulensek részvételével alkotott csoportokban. A Mesteriskolának minimum 7 pályaművet kell beadnia. A Bíráló Bizottság tagjaival egyetlen résztvevőnek sem állhat fenn összeférhetetlensége.

A tervpályázat lebonyolításának időbeosztása:

- a tervpályázat meghirdetése és helyszíni szemle: 2011. szeptember 30. 10.00, találkozó a Karmelita kolostor előtt.
- Kérdések írásbeli feltevése e-mailben: 2011. október 10. 24.00
- A válaszok megküldése e-mailben: 2011. október 20. 24.00
- a tervpályázatok benyújtása és prezentációja: 2011. december 8. 16.00, Várgondnokság, Panoráma-terem
- az eredmény kihirdetése és a pályázat nyílt vitája: 2011. december 15. 16.00, Várgondnokság Panoráma terem

A Bíráló Bizottság (BB) összetétele:

Elnök: Arnóth Lajos, a Mesteriskola vezetője

Tagok:

- Török Jolán, a Nemzeti Táncszínház Nonprofit Kft. ügyvezető igazgatója
- Matus István, a Várgondnokság Nonprofit Kft. ügyvezető igazgatója
- Kiss Gábor Iván, műemlékvédelmi vezető menedzser, MNV Zrt.
- Arnóth Ádám, a KÖI Műemléki Tanácsadó Testület elnöke
- Skardelli György, építész
- Csomay Zsófia, építész
- Golda János, a Mesteriskola vezető építésze
- Roth János, a Mesteriskola vezető építésze

Szakmai titkár: Szabó Levente, a Mesteriskola vezető építésze

A BB munkája: Nem nyilvános, döntéseit többségi szavazással hozza. A BB a pályázattal kapcsolatos összegzi megállapításait Zárójelentésben teszi közzé, amelyet valamennyi pályázó megkap. A BB döntése végleges.

A pályaművek díjazása: A pályaművek összdíjazása (2.000.000.–, azaz kétfélmillió forint) kizárólag a Mesteriskola működési költségeit fedezi.

Tekintettel a tervpályázat ötletpályázati műfajára, a hatályos törvény szerint a pályaművek felhasználási joga teljes egészében a Kiíróé, a személyhez fűződő szerzői jogok tiszteletben tartásával. A Mesteriskola joga ugyanakkor, hogy – a Kiíró mellett – szabadon publikálhatja a pályaműveket.

A helyszín adottságai

A volt Karmelita kolostor és előzményeinek rövid ismertetése

(forrás: Végh András: Buda város középkori helyrajza. Budapest, 2006; Papp Adrienn régész leírása; az ATRÓO Építésziroda Kft. felmérési terve és a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat tanulmánya)

„A Szt. János utca háztulajdonairól meglehetősen kevés írott forrás szól. Az alapítás utáni időkben

közvetlenül ismerjük a ferences kolostort, Majs nádorispán özvegyének házáat, amely hamarosan ferences harmadrendű beginakolostorra vált, továbbá Werner rektor palotáját a Szt. János kapu mellett. Nem tudjuk kik lakták a rektor és a kolostor közötti részt, csak úgy mint a kolostortól délre eső területről sincs semmiféle információ. Ennyi adat alapján tehát erősen megalapozatlannak vélhetjük azt a feltevést, amely a területre valamilyen különleges, udvari jelleget rekonstruál. Megítélésünk szerint Werner rektor háza helyének kiválasztását a kapu és a főtér közelsége motiválhatta, míg Majs nádor özvegyét talán a ferencesek közelsége. Figyelemre méltó az is, hogy a német vezetőréteghez tartozó Werner tulajdonát találjuk azon a területen, amelyet jóval később, 1390-ben a magyar plébánia követelt magának, de akkor sem és később sem kapott meg. (Ld. plébánia határjárások elemzését)

A 14. századból csak Ugali Pál bán és szomszédjai ismertek a ferences kolostor déli oldalán valamint a Werner örökös Domoszlóiak. Mindannyian nemesek, de a két adat elenyészik az ismeretlen tulajdonok nagy száma mellett, és alkalmatlan általánosító következtetések levonására. Nem állunk sokkal jobban a 15. századdal sem, amelynek második feléből budai polgárokat, Polyák Miklóst, Gergely varga özvegyét, Balázs és Pál sarkantyúgyártókat és Sánta Pétert ismerjük csupán.

Valamivel bővebbek ismereteink a 16. század első feléről. Előkelők, főurak és nemesek birtoklását szép számmal tudjuk kimutatni: Szapolyaiak, Kubinyiak, Désháziak, Hencseli Östván, Mekcsei György és Werbőczy István házáira maradtak fenn források, mellettük említhetjük meg a szent mártoni bencés apátság házáat és Kakas János pécsi örkanonkot is, bár ő budai polgár atyjától örökölte ingatlanát. A nemesi háztulajdon egyébként nem volt kizárólagos még ekkor sem, hiszen ismerjük Zabos János posztvotét

házát, Orbán könyvárus, Gáspár nyerges, valamint Zalai Pál és Olasz Márton szabók pedig osztott háztulajdonokban éltek ugyanitt. Meg kell emlékeznünk még a bérlőkről is, akik a szent mártóni apát házában laktak.”

A karmelita kolostorban és környékén végzett feltárások, és Czagány István – a jelenlegi állapotra – vetített helyszínrajzán jól látható, hogy a késő középkori épületek mintegy körülölelik a jelenlegi épületegyüttest. A késő középkori ferences templom a későbbi karmelita templommal közel azonos helyzetű, azonban annál jóval szerényebb méretű. A templom közvetlen szomszédságában a Rozgonyi (Werbőczy) család háza állott. A mai rendezett közpark területén helyezkedett el Petermann bíró háza, a kolostor északi szárnya a középkori kolostor fölé épült.

A török hódoltság idején a középkori telekszerkezet változatlan formában maradt, a beépítés határa kiterjedt a várfalakig. A budai pasa a templom melletti épületben foglalt szállást, a templomot dzsámivá alakították át, a lakóházak pedig a katonaság szállásává váltak. A pasa palota, udvarán a kúttal, a török kor jelentős világi épülete volt Magyarországon. A budai pasák palotája kezdetben a Duna parton állt, melyet ma még nem tudnak lokalizálni. Vélhetően a 15 éves háború ostromai miatt alakították ki később a palotát a jobban védhető Várhegyen, és a 17. században a mai Karmelita kolostor helyén állt a pasa-palota. Minden bizonnyal középkori épületeket alakították át, melyet később kibővítettek. A szobák a várfal fölé is benyúltak, kert nem, csak egy szűk udvar tartozott a palotához. A pasa kertjét a várfalon kívül, a hegy oldalában ábrázolják. Az 1686. évi ostrom után a pasa palotája és dzsámija a volt kolostorral együtt romba dőlt. A palota több terme feltárássra került, melyek középkori eredetűek. A török korban épült a pasa fürdője, mely egy padlófűtés-rendszerrel ellátott gőzfürdő. A padlófűtés rendszer, a fűtőház rész, valamint a fürdőhelyiségek padlószint fölötti kb. 1-1,5 magasan álló falai maradtak fenn.

A 2010-ben történt életveszély elhárításakor végzett megfigyelés során felszínre került a belső, Árpád-kori városfal részlete. Ennek a falnak a nyugati oldalát az 1960-as években végzett ásátásokkor feltárták. A faltól a Duna felé eső területen közép- vagy törökkori falakat nem találtak, csak a leégett pasa-palota omladékát. Az épületek előtti a faltól nyugatra helyezkedtek el. A jelenlegi városfal az Árpád-kori faltól a Duna felé húzódik, középkori alapon áll, amit az újkorban magasítottak fel.

Buda visszafoglalása után, mivel hadászati szerepe a visszafoglalás után is megmaradt, a katonai jelenlét erősen befolyásolta a városrész sorsát. A török kiűzése után Ó. Lipót király több szerzetesrendnek adott letelepedési engedélyt. A karmeliták a jezsuitákkal egy időben jöttek Budára. A volt ferences templom romjait 1693-ban a karmelita rend vette birtokba. A karmeliták a birtokbavétel után azonnal hozzàkezdtek az új kolostor és templom építéséhez, amely sokáig elhúzódott, de 1734-ben az épületegyüttes már állt. A Czagány-féle – a mai állapotra vetített – helyszínrajz a terület változatlan beépítését mutatja. A tömb északi részét Hördengen császári provisor épülete foglalja el, (feltételezhetően késő-középkori épületmaradványok felhasználá-

lásával) a karmelita építkezés szomszédságában pedig kaszárnya épületek helyezkedtek el.

A kolostor együttes a Budai várban, közvetlenül a Sándor palota mellett helyezkedik el, impozánsan uralva a Dísz tér melletti kiugró bástyát. Hatalmas nyugodt tömegével a vár képének meghatározó eleme. Az épületegyüttes építéstörténetének három fontos periódusa: a kolostor északi és keleti szárnya az 1720-30-as évek barokk stílusának, a templom nyugati homlokzata az 1787-es színházzá alakítás klasszicizáló késő barokkjának (copf) emléke, míg a kolostor Színház utcai homlokzata az 1840 körüli klasszicista átalakításé. Az – szakemberek számára is – csak az archív fotók és tervek ismeretében derülhet ki, hogy mindebből mi tekinthető eredetinek, s mit kell a ÓÓ. világháborús súlyos pusztulást követő helyreállítások (1949-50 Meczner Lajos, 1964-78 Czagány István) eredményének tartanunk.

Alapvetően 2 részre osztható: a templomra és a hozzá észak felől kapcsolódó kolostorépületre. A templom három oldalról szabadon álló, kétemeletes, egyhajós, három boltszakaszból komponált volt barokk templom, a szentély bal oldalán elhelyezkedő, mára már elbontott toronnyal. Az egykori karmelita kolostor körülépített udvaros, három oldalról szabadon álló, negyedik oldalán a templomhoz épített kerengővel. Kétemeletes épületszárnyai a főhomlokzaton klasszicista, az oldalhomlokzaton barokk architektúrát viselnek.

Jelenlegi funkciók szerinti bontásban az épület három részre osztható. A kolostorépületben a Várgondnokság Nonprofit Kft. által használt, és az általa kiadott irodák találhatóak. A kapualjából közelíthető meg a Rivalda étterem. A valamikori templom ad helyet a Nemzeti Táncszínház színháztermének, míg a színházhoz kapcsolódó egyéb funkciók szintén a kolostorépületben nyertek elhelyezést. Az épület északi oldalán egy különálló tömeg az egykori (barokk) refektóriumot rejt, ebben ma a színház kamaraterme működik, felette nagyméretű elegáns iroda bérelhető.

Az évszázadok alatt sok átépítés történt az épületegyüttesben, legnagyobb átalakítás a volt templomtérben történt (új földemek beépítésével létrehozott új szintek és félszintek jöttek létre). A kolostorépület alapvetően pince + földszint + 1. emelet + 2. emelet + padlásrész kialakítású.

A Nemzeti Táncszínház foglalja el az épületegyüttes legnagyobb részét. Ővek a valamikori teljes templomépület a tervdokumentáción található alaprajzi és metszeti kialakítással, ők használják továbbá a dunai épületszárny teljes földszintjét, beleértve a refektórium díszes termét is. E keleti épületszárny első és második emeletén a templom és a barokk lépcsőház közötti területet foglalják el. Az ő irodáik találhatóak továbbá a nyugati – utcai – épületszárny első és második emeletén is, alaprajzi kialakításban nagyjából a kapualj vonaláig bezárólag. Ezalatt az irodai rész alatt található a közönség búfé a hozzá kapcsolódó kiszolgáló terekkel. A templom padlás-tere ma zsinórpadlasként üzemel, illetve az épület működéséhez szükséges gépészet – főként a szellőzőrendszer csövei – is itt haladnak keresztül.

A Püspökkert

Történések szerint itt lehetett hajdan a Karmelita kolostor fűvészkertje. A mostani kialakítás ezt tükrözi: a középben elhelyezkedő díszkút körül gyógy- növények és fűszernövények illatoznak. A Püspökkert elnevezés a tábori püspökség egykor itt állott épületét is idézi. A Püspökkert területe 2040 m² (gyepmedencékkel együtt), itt található Kodály Zoltán szobra.

A Várfal és az Ellyps sétány

Valaha az Alagút Pest felé néző bejárata fölötti sétányrendszert hívták Ellipsz sétánynak. Nevét az alagút kapuja fölötti, ellipszis alakú terecskéről kapta, ahol nyári pavilon is állt, az Ellipsz kávéház. A terecskét 1937-ben átkeresztelték Magyar asszonyok bástyájára, s attól kezdve a régi elnevezés egyre inkább a feledés homályába merült. 2001-ben a Várszínház előtti várfalsétány szakaszt erre emlékezve nevezték el „Ellyps” sétánynak.

A tervezési terület ismertetése és a tervezési program

2010-ben a látogatók elől mind a Püspökkert, mind az Ellyps sétány lezárásra került, mivel a lehullott jelentős mennyiségű csapadék a várfal menti sétány megsüllyedésével együtt a várfal megdőlését is okozta. A külső várfal tehermentesítésére ezért az Ellyps sétány ún. Kettős várfala közötti területről 2,5-4,5 m mélységben a földtömeg kitermelésre került, majd az egész terület ideiglenes faszerkezetű védőtetővel lett ellátva. Így megállítá-
ra

került a várfal további kidőlése, azonban azóta nem született döntés a terület további sorsáról.

A jelenlegi térbeli helyzet lehetőséget teremt arra, hogy a Kiíró (a pályázók javaslatai alapján) végiggondolja e területhasznosítását. A felmerült ötletek alapján a "gödörnek" a fal megerősítése utáni visszatemetése és felszíni térrendezése mellett szóba jöhet a terület részleges térszín alatti beépítése is. Mindennek azonban csak a meglévő vagy lehetőségeiben meglévő kapcsolatok vizsgálatával együtt van értelme, így a pályázók feladata a Püspökkert átgondolása is. Ez utóbbinál a Kiíró nyitva hagyja e terület beépíthetőségének kérdését (pl. a Potzner-féle 2011-es fejlesztési koncepció e területtel, mint építési helyell számol). Ugyancsak fontos kapcsolat jelent maga a volt Karmelita kolostor épülete, amely jelenleg a sétányra nem nyitott, azonban a pályázatokban vizsgált területek körébe bevonható mind az udvar hasznosítása (térszín alatti beépítése), mind

pedig a sétánnyal való föld alatti kapcsolat esetleges megteremtése is. Mivel közben a Kiíró feltételezi a volt Karmelita kolostor épületének jelenlegi kettős használatát (színház és irodák), felveti az északkeleti sarokban lévő volt barokk refektóriumterem többfunkciós használatát (színház, külső rendezvények, stb.), és ennek az Ellyps sétánnyal és/vagy az udvarral való kapcsolatának a megteremtését is. Felmerülhet a Karmelita kolostor épülete alatti

pincék bevonása is a koncepcióba. Végül a lezárt, Sándor palota és Karmelita kolostor közötti szűk utca is a tervezési terület részeként kezelendő, még akkor is, ha jelenleg a lezárás feloldásának realitása nincs.

A fentiek túlmenően funkcionálisan a kiíró nem kívánja megkötni a pályázók kezét.

Összefoglalva a Kiíró az Ellyps sétányra és a Püspökkertre vonatkozó, nagyvonalú, kreatív tervjavaslatokat vár a pályázóktól, amelyek a lehető legnagyobb mértékben építenek a meglévő vagy kiaknázatlan térbeli kapcsolatokra, a megvalósíthatóság és a realitás keretei között maradva, a gazdaságos megvalósíthatóságot is szigorúan előtérbe helyezve.

1. pályamű

tervezők : Banu Roland
: Haraszi Livia
: Román László
: Szepesei János

mester : Nagy Iván

Műleírás

a funkció

A mindenkori vári kirakodóvásár, a turistákra kihelyezett matyó hírmések mellett, úgy gondoltuk, méltó helyet kaphat egy a helyi embereket kiszolgáló funkció is. A karmelita kolostor előtti tér kedvező lehetőségeket biztosított, az átlagpolgárok sportolási, pihenési szórakozási igényeinek a kielégítésére. A hely adottságaiból kiindulva, egy szabadabb formálású, sokoldalúan használható sportfelületet hoztunk létre. Különös szerepet szentelve a lassan feledés homályába vesző hagyományos sportjainknak, mint pl.: méta, prűcsők, fecskézés. De a tér optimálisan kezelhető a mai Freestyle sportok szerelemeseinek is. Úgy gondoljuk, jelentős közösséget formáló ereje van a térnek.

arisztokrácia – polgári létforma

A valaha az uralkodó osztálynak otthont adó helyről mára teljesen eltűntek az arisztokrácia vonásai. Viszont a helyet még nem tudta igazán elfoglalni a polgári demokrácia. Az eső ledöntötte várfal következtében egy az eredetileg is polgári rétegnek szánt sétány bővíülhet ki egy igazi közösségi hellyel.

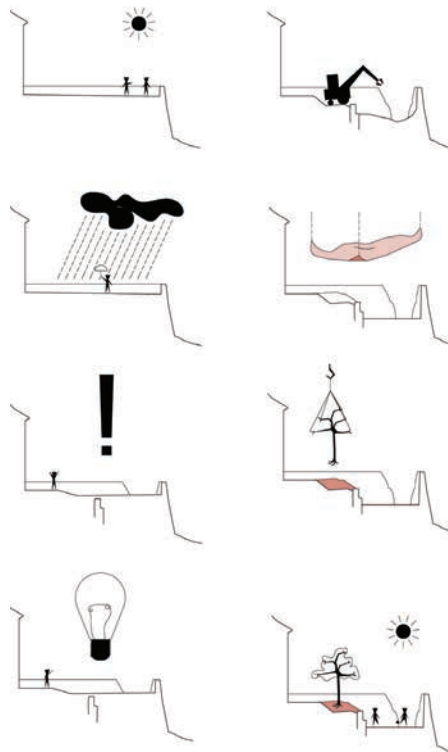
az erózió

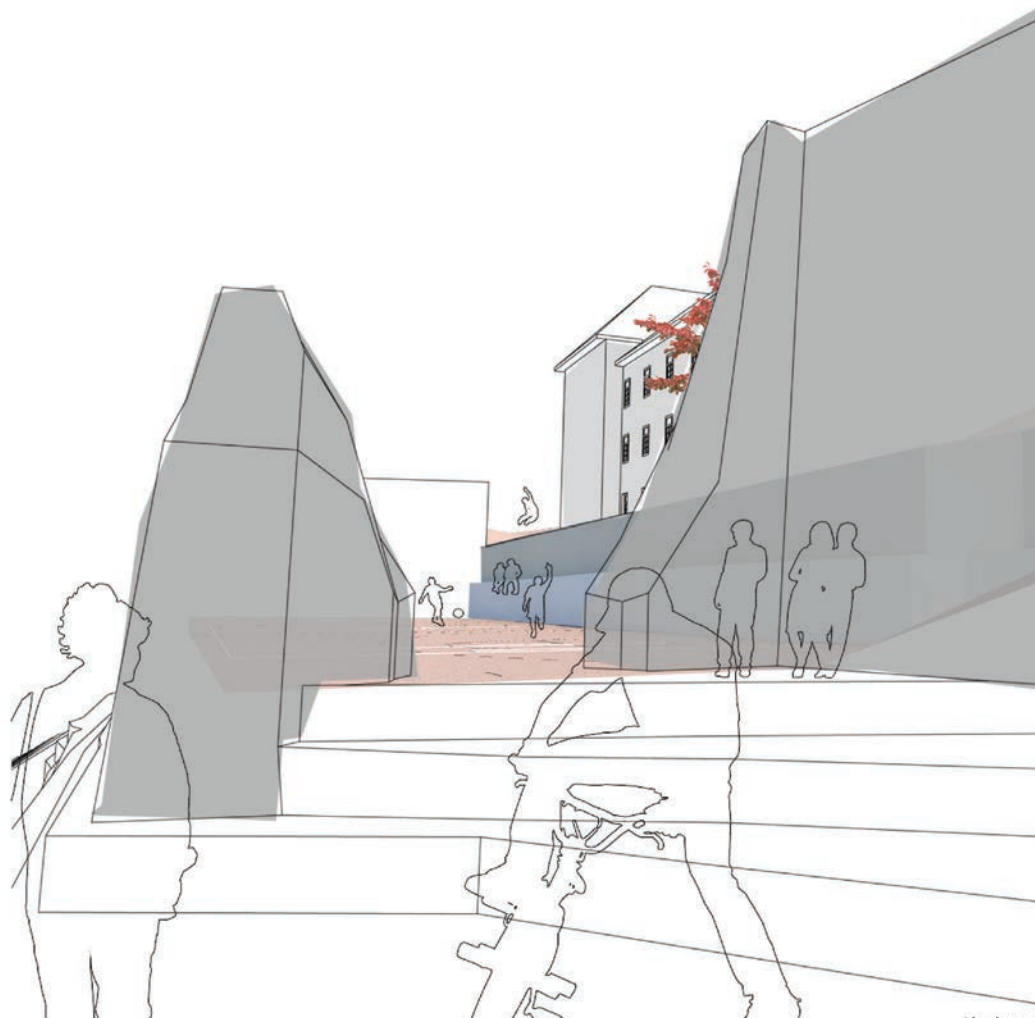
A jelenségben rejlő óserő motivált minket arra, hogy a jelenlegi szituációban ne a kárt lássuk, hanem egy új lehetőség kezdetét. A tér építészeti megformálását is a természet szabad, olykor kegyetlen viszonyai ihlették.

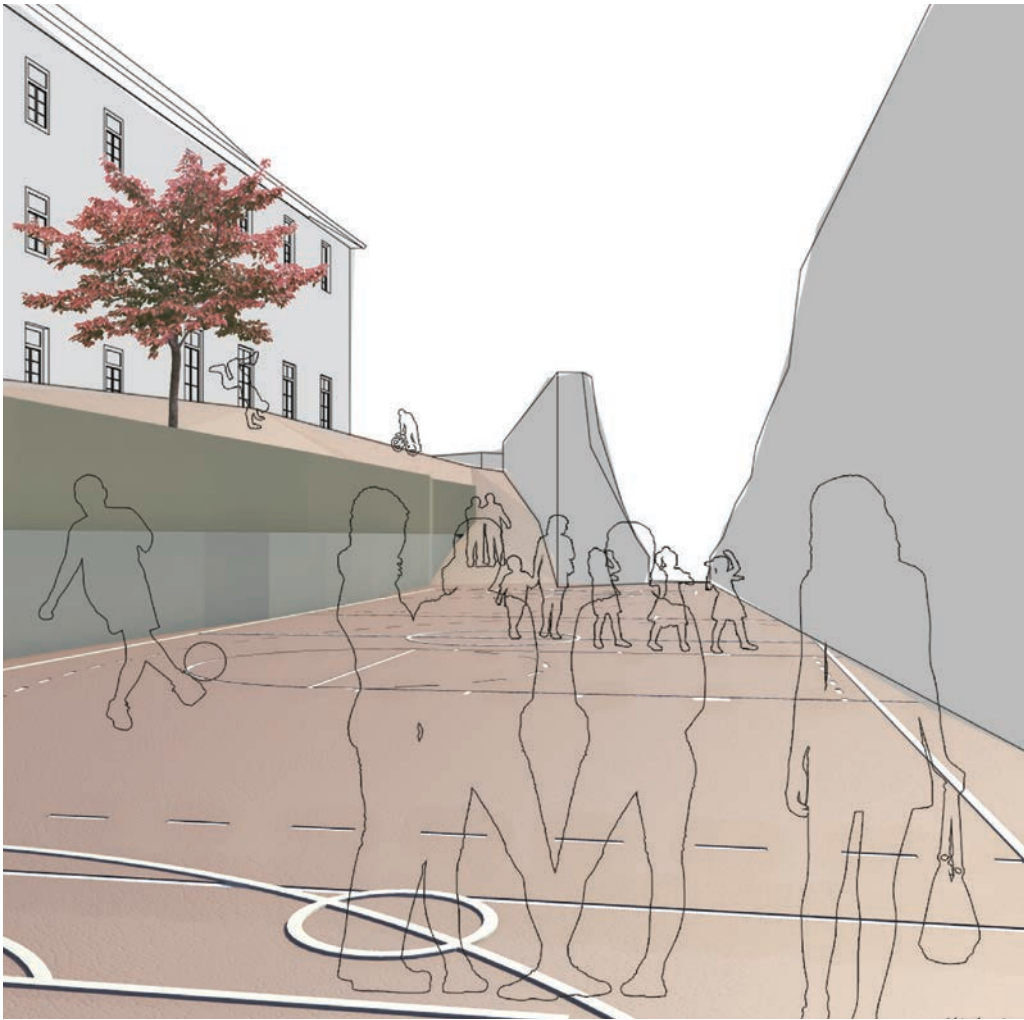
a gondolat

„A grund... Ti szép, egészséges alföldi diákok, akiknek csak egyet kell lépnetek, hogy künn legyetek a végtelen rónán, a csodálatos nagy, kék bura alatt, melynek égbolt a neve, akiknek a szemetek hozzácsokott a nagy távolságokhoz, a messze nézéshez, akik nem éltek magas házak közé ékelve, ti nem is tudjátok, mi a pesti gyerekeknek egy üres telek. Ez jelenti számára a végtelenséget és a szabadságot. Egy darabka föld, melyet egyik oldalról dűledező palánk határol, s melynek többi oldalán nagy házfalak merednek az ég felé. Most mára Pál utcai grundon is nagy, négyemeletes ház szomorodik, tele lakóval, akik közül talán egy se tudja, hogy ez a darabka föld néhány szegény pesti kisdiáknak a fiatalságát jelentette.”

Molnár Ferenc

az anyag

Az 1968-as mexikói és az 1972-es müncheni olimpiai versenyeket már szintetikus pályákon rendezték meg. A müncheni pályákat a Rekortán GmbH gyártotta. Ez az elnevezés ma is - a cég megszűnése ellenére - a szintetikus pályák gyűjtőfogalmaként, közkeletű elnevezéseként működik. A szintetikus pályák aszfaltra vagy beton alapra, esetleg aszfalthelyettesítő szintetikus alapra épülhetnek. Az alap sík: 4m-es lécs alatt 4 mm-nél nagyobb ék nem szabad, hogy elférjen. Az alap lehet vízzáró vagy vízáteresztő, ami attól függ, hogy milyen a pálya szintetikus részének a szerkezete.

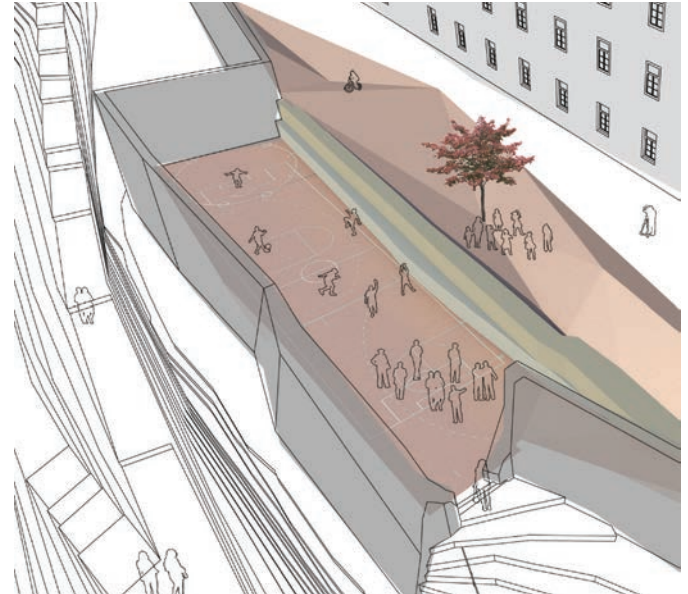
Spray Coating szórt felületű pályák - pl. Polytan WS

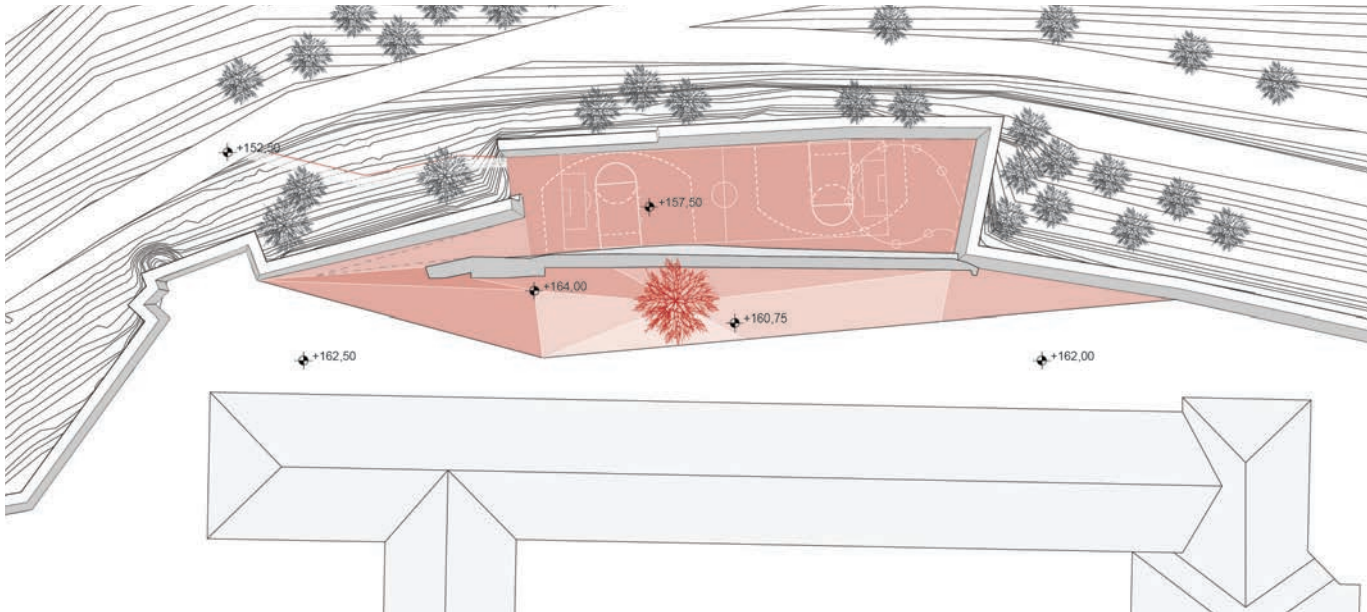
A pályaalap fekete gumi granulátum és poliuretán, finischerrel terítve a kívánt vastagságban. Majd egy speciális szórógéppel poliuretán és gumi granulátum keveréket juttatunk a felületre. Vízáteresztő szerkezet, sportjátékok, testnevelés általános céljainak megfelelő UV stabil, időjárásálló felület.

a fa

A vörös juhar (*Acer rubrum*) a kétszikűek (*Magnoliopsida*) osztályának a szappanfavrágúak (*Sapindales*) rendjéhez, ezen belül a szappanfafélék (*Sapindaceae*) családjához tartozó faj.

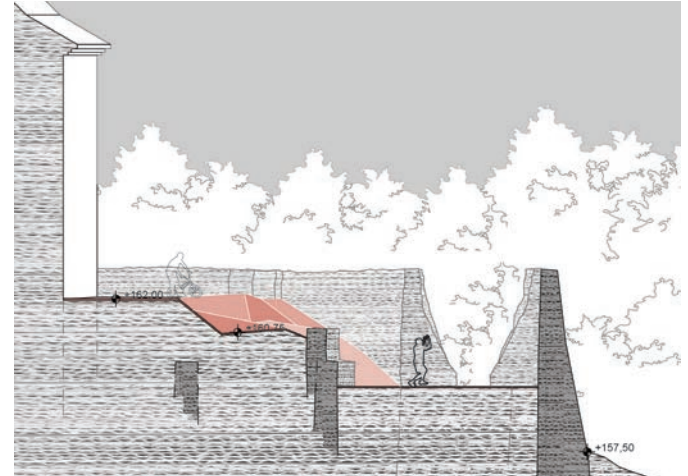
Terebélyes, oszlopos 12 m magasra növő lombhullató fa. Kérge sötétszürke, sima. A levelei három-ötkeájúak, fogazottak, 10 cm hosszúak és szélesek. Felszínük sötétzöld és sima, fonákjuk kékesfehér, az erek mentén szőrös. Ősszel sárgára illetve vörösre színeződnek. A virágai aprók, pirosak, egyivarúak. Tömött csomók kora tavasszal nyílnak, kétlakiak. A termése ikerlependék, a termés szárnyai pirosak, 2 cm-esek.

Részletes bírálólat

A pályamű az összes közül talán a legegységesebb képet mutatja. A gondolat és annak megjelenítése, mind a rajzokon, mind a mozgóképen határozott elképzelést és kiemelkedő grafikai érettséget mutat. De a megjelenítés nem tolszik a gondolat elé, amely ezen a helyszínen talán szokatlan, radikális, de minden részletében logikus. A váratlan esemény által kreált helyzet fantáziába oltva hozta létre ezt a vári grundot, de nyugodtan nevezhetjük a mai névén: dűhögöt. A drámai méretű seb az épített környezetben a szerzők által átértelmezve lehetőséget teremt az emberi közösség formálódására az új funkció által. A sport mindig is alkalmas volt erre, a sajátos helyszín és a Vár e tekintetben hiányos adottságai logikussá teszik a tervezők által választott utat. A sportolásra vágyók egyszerűen birtokba veszik a váratlanul kialakult teresedést és ezt egy hiányfunkcióval lakják be. Életet visznek a történelmi és a katasztrófa miatt halott falak közé. A kétszintes kialakított terasz a sport mellett a kilátó funkciót is visszaállítja és a „gödör” alkalmi közösségi rendezvények megtartását is lehetővé teszi. Odafigyélssel, megfelelő kontrol mellett mindig élő sejte lehet a Várnak ez a hely és alapos átgondolás után a funkciótól most még idegenkedők is beláthatják, hogy miért lesz mindez a környéken lakók mellett a Vár hasznára is. A gondolat bemutatása, tálalása a logikai dőccenővel (einstand: erős Pásztorok vs. gyenge Nemecek) bíró metafora ellenére hatásos és magas színvonalú. A sok résztvevő ellenére a pályázat egységes minden részletében.

2.

tervezők

..... pályamű
.....
..... Álmos Gergely
..... Fischer Bence
..... Ráti Orsolya
.....

mester

..... Getto Tamás
.....

Műleírás

vár

Egy ilyen mind történelmében, méretében, funkciójában komplex helyszín-nél, mint a Budai Vár egyik legnagyobb kihívás a tervezési terület körülhatárolása. Bármerre indul az ember olyan kérdésekbe ütközik, melyekre egy átfogó, vár fejlesztési koncepcióban keresendő a válasz. Mivel nem világos a vár jövője, olyan megoldást kerestünk, mely nem szab gátat a vár megújulásának, hanem egy jelképes kiindulópontja lehetne.

Jelenleg a várkerület szigetként lebeg a budapesti városszövetben, ami nem maradhat zárvány. A Karmelita kolostor körül is rengeteg olyan függőben lévő koncepcionális kérdés van, ami közvetlen kihatással van a gödör hasznosítására, vagy nem hasznosítására. (volt hadügyminisztériumi épület, díszter fejlesztése, Sándor Palota mögötti sétány, a síkátor, kolostor jelenlegi funkcionális rendje)

A rengeteg megválaszolatlan kérdés mellett viszont egy világosan látszó, bátran kijelenthető megállapítást tehetünk: ez a várkerület legfrekvenciáltabb, legszebb panorámájú kilátó terasza. A Clark Ádám téren keresztül felfűzhető lehetne Pestről induló városnéző sétának. (Duna-korzó, Bazilika, Széchenyi tér, Clark Ádám tér, Vár). Az Ellyps-sétány a vár alatti sétány-rendszerben elhanyagoltnak számít, nem világosak a kapcsolatai, nincs irányultsága.

kolostor

Az épület hasonló problémákkal küzd, mint a vár maga. Egyes funkcióknak több helyre lenne szüksége, viszont az épület térstruktúrája, szerkezete csak komoly átalakítások árán képes kiszolgálni ezt az igényt. A nagyobb tereket igénylő, új funkciók számára a belső udvar terepszint alatti beépítése lehet a legkézenfekvőbb megoldás. Így egyszerűbbek a térszervezési kérdésekre adható válaszok, közvetlen kapcsolat alakulhat ki a meglévő épülettel. Jelenlegi homlokzati nyitásai az épületnek őrzik a kolostor zártságát. Ennek oldására szükségszerűvé válhat az épületegyüttest körbevevő térrel való kapcsolat megteremtése. Ez az igény régebben is fent állt, amiről egy 1778-as homlokzati látkép is árulkodik a kolostor panoráma kert felé nyitásáról.

gödör

A gödör létrejötté nem tudatos tervezés eredménye. Rengeteg olyan probléma merül fel ennek a véletlenszerű képződménynek a hasznosításánál, mely joggal veheti fel a kérdést, hogy ésszerű feladat-e a fal megerősítésén túl bármiféle komolyabb beavatkozás.

- régi pincék kerülgetése
- a bekerülő szerkezet után maradó alacsony belmagasság
- nincs-e jobb, kevésbé eldugott helye az esetleges új, kolos-

tortól független funkcióknak

- a kolostorhoz kapcsolódó funkció esetén a térszín alatti összekötés bonyolultsága

javaslat

Egy működő KILÁTÓ funkció újraélesztésével, annak helyzetbe hozásával számos olyan pozitív hatás jelentkezik mind a VÁRRA, mind a KOLOSTORRA, mely a jövőbeni fejlesztéseket, újra fogalmazásokat jelentős értékben megkönnyítik.

akció

A 6 pont:

- a Kolostor és a Sándor palota közötti síkátor megnyitása
- Ellyps-sétány revitalizációja, növények gondozása
- közvetlen a várfal melletti, panorámát takaró fák kivágása
- kapu és lépcső a várfalban. Vizuális és fizikai kapcsolat a sétány és a kolostor között.
- a Kolostor terasz felőli homlokzatán a régi ajtó visszaállítása, funkciók kitelepülése
- köztér megújítása a vár közös koncepciójával harmonizálva

reakció

A fenti beavatkozások tükrében a kolostor épületének, a várszínháznak, a terasznak a kapcsolata megváltozik szűkebb és távolabbi értelemben vett környezetével. A kolostor épületén belüli funkcionális rend átrendezésével, letisztulásával, az új földszinti megnyitással, a földszint közösségi funkciókkal való feltöltésével, az udvar életre keltésével számos pozitív hatással lehet a Kolostor közvetlen és közvetett környezetére. Egy átfogó fejlesztési koncepció tükrében elengedhetetlen a püspökkert újra gondolása, beépítése, mely a dísz tér egyértelmű körülhatárolását eredményezi, a hiányzó térfalat pótolja. Javasolt beépítésünk megőrzi a díszter és a pesti látkép közötti vizuális kapcsolatot a Színház utcai beépítés vonalát követve. De ennek konkrétabb meghatározása, tervezése csak egy átgondolt várkoncepció mellett lehetséges.

a titkos kert

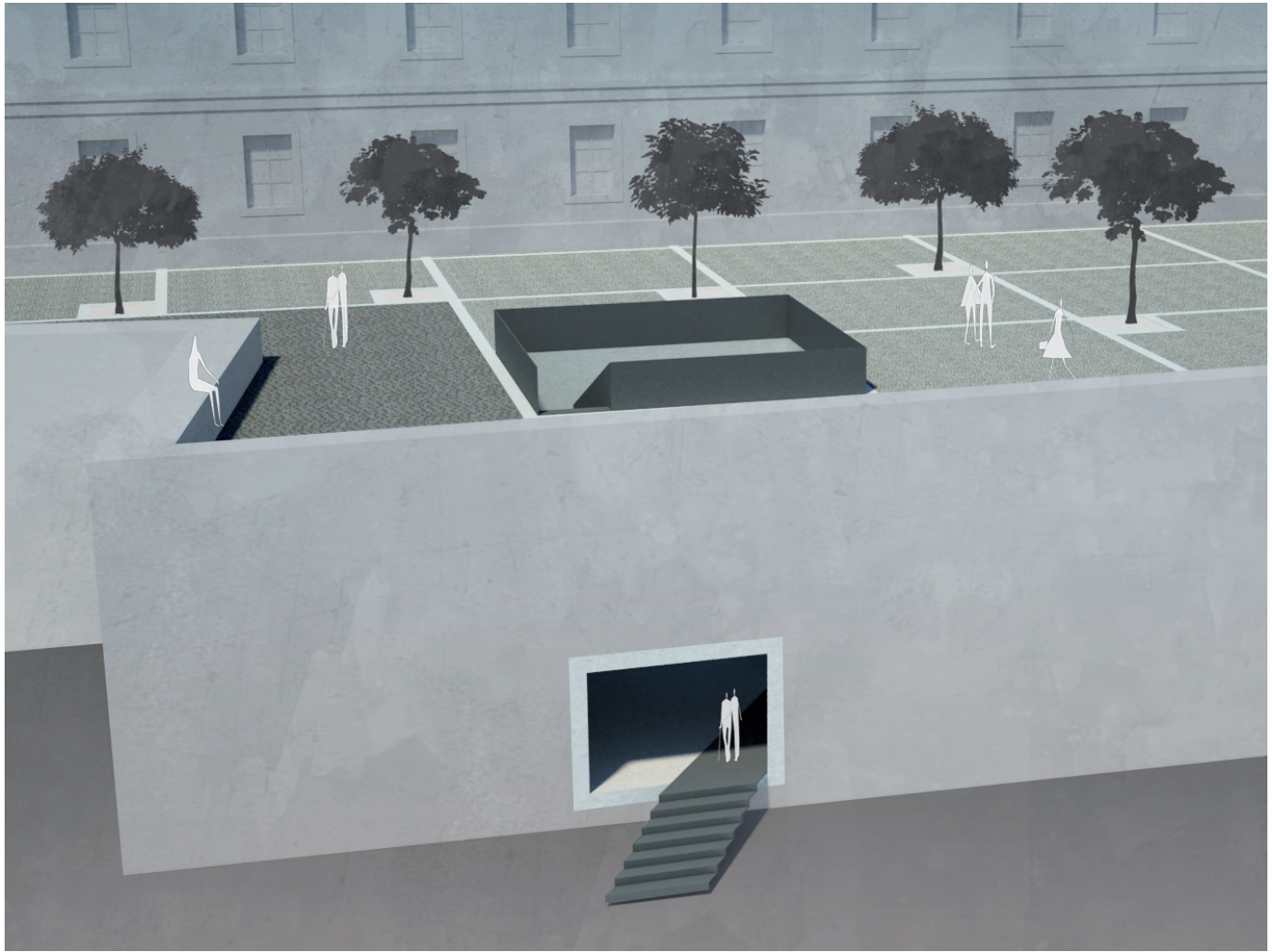
Egy dinamikus és feszültséggel teli teret hoztunk létre a felszerkesztett útvonalunk mentén, a végső cél a terasz elérése előtt.

Egy titkos rózsakertet, mely régen karakteres eleme volt a rég múlt török kerteknek.

Egy olyan átjárót, amely már a török korban is jelen volt.

Egy talált helyet, mely kiinduló és végpontja lehet egy vári sétának.

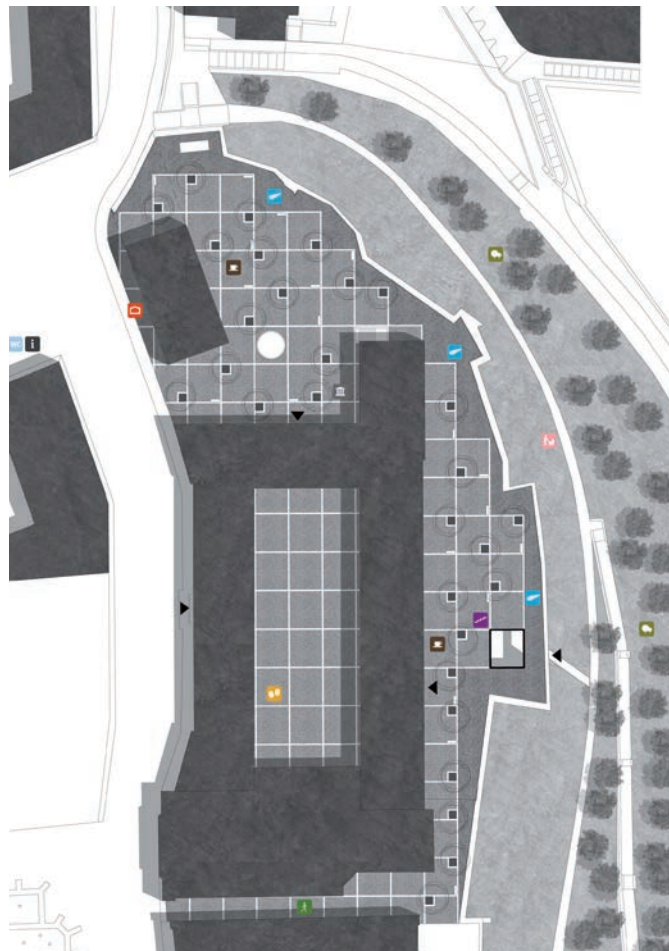
Részletes bírálólat

A pályázat a kiírás tág határok közötti válaszadás lehetőségét leszűkíti azzal, hogy a témájára, a kolostorra és a „gödörre”, és e kettőnek a kapcsolatára kézzel fogható választ ad. Állításuk, hogy mivel sem a kolostorra (jövőbeli funkciójára), sem a Vár leendő átfogó rendezésére jelenleg nincs rálátásunk, csak olyan pályázati ötleteket ad, amelyek a későbbi döntések meghozatalakor nem jelentenek akadályt. A pályamű által kitűzött cél értelmes, igényes megoldást adott, mely valóban bekapcsolható a távlati fejlesztésekbe, jövőbeli rombolások nélkül, része lehet a majdani egésznek.

A kapu nyitását a várfalon másik 3 pályázóval együtt javasolja, azonban a kaput követő lépcső elegáns, egyszerű, határozott jelzés és szimbolikus elem egyszerre, noha a várfalon kívüli terep meredekségét a terv nem a valós mértékével ábrázolja. „Titkos kertjével” a nyitás az égre, a kolostorra egy határozott és látványos kapcsolatteremtés.

A tervezési terület különféle térrészein átnyúló térburkolat egységbe foglalja azokat, így alapvető és jó választ ad a kiírás lényegére: így valósul meg az átjárhatóság, az egységesség, a zsákutca-jelleg megszűnése. Javaslatozt fogalmaz meg – a kiírás szerint, ugyanakkor egyedülként a pályázók közül – a Püspökkert részleges beépítésére is.

Összefoglalva megállapítható, hogy a pályázat a kiírás céljában körülhatárolt feladatokra koncentrált, azokat elegánsan, igényesen, a maga kontextusában színvonalasan megoldotta, a végiggondolt válaszok egymásra utalnak, következetesek, szép térbeli kapcsolatot mutatnak.

3. pályamű

tervezők : Fenes Tamás
Kendelényi Péter
Vörös-Végh Zsuzsanna

mester : Tomay Tamás

Műleírás

Két kérdést igyekszünk körüljárni pályázatunkkal; Az avantgárd általános rom felfogását, valamint azt az erős jelentéskényszert - mely a historizmust követő korok sajátossága.

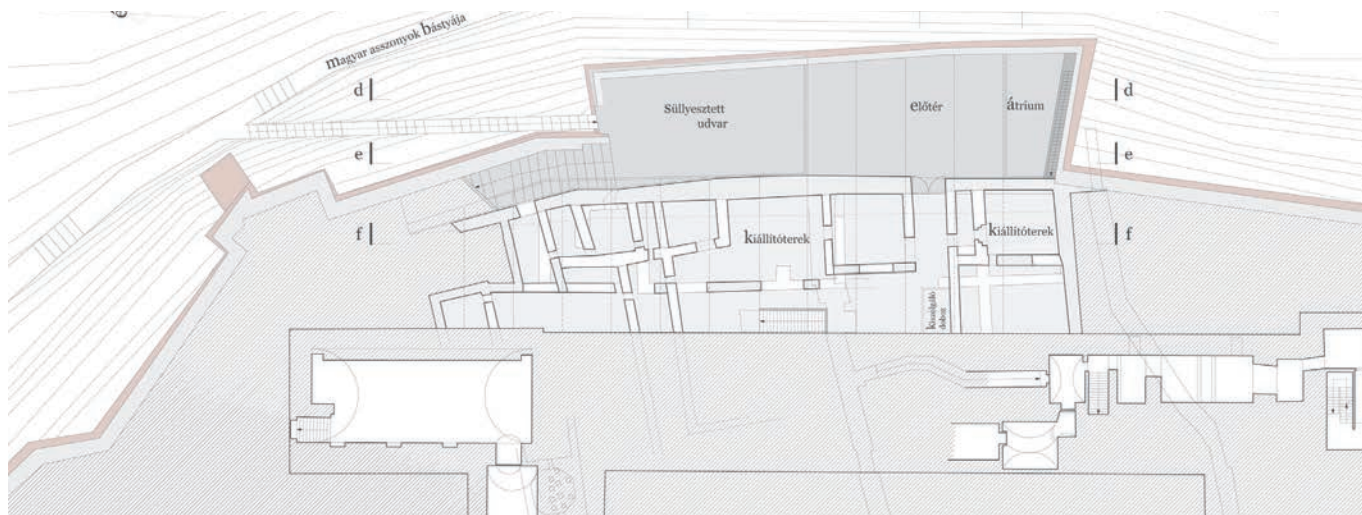
rom

Az eredeti terek hiper-funkcionalitása rommá válással végérvényesen megtört, és transzformálódtak egy olyan sajátos alakzattá, melynek formái, és jelentésbeli komplexitása, többnyire csak az idézet lehetőségét rejti magában, ha rommá vált állapotában igyekszünk kezelni. A kiindulási határhelyzet helyreállítása nem lehetséges, mivel a kor - melynek igényeit hivatott kiszolgálni az eredeti építmény - elmúlt. Nem az eredeti szellemiség visszaállítása a célunk, viszont sok olyan ma is érvényes gondolatot látunk mind az eredeti, mind a megváltozott állapotban, melynek fokozott jelentőséget tulajdonítunk. Elsődleges talán a folyamatosság kérdése; A vár évszázadokon óta, egy folyamatosan változó közeg, ami részben képes magába fogadni új történéseket, azokat megtisztítani, és egy állandó redukálási folyamat révén, egy közel kikristályosodott állapotban létezni. A sallang időről időre elveszik, a lényegi rész, a GYÖK megmarad. Ma az egymásra rakódó korok sajátos helyzete alakul ki; Egy, már szinte elfeledett kor romjai, egy akaratlan történést követve kerültek ismét a felszínre, és a jelenkor rétege hirtelen ismét átfedésbe került egy korábbi korszakkal. (Az átfedés révén

a romokon át újra elérhető közelségbe került a vár alatti barlangrendszer megközelítése.) Hasonlóan a rom létrejöttéhez, ez a történést sem akaratlan, hanem olyan sajátosságokkal rendelkező, melyek jelentősen eltérnek az építés gesztusának alapvető jellegzetességeitől. Ennek okán minden kiegészítő alakítást, vagy gesztust - lehetőség szerint e redukált jelrendszert a legjobban megközelítő módon szeretnénk létrehozni. Mindezt annak érdekében, hogy a feles jelentéstartalmakat kizárjuk a munkából.

talált

A romnak talált helyként történő kezelésével, a funkciók felvázolásának lehetősége szinte indifferensé válik. Nem lehet végleges állapotot létrehozni, mert az értelmezési tartomány, amelyben az alakítás létrejön, annak létezési időintervallumát jelentősen megnöveli. Ha túl is lépünk a jelenlegi pillanatszerű alakításokon, vagy ha egy-egy konkrét felhasználási szándékot igyekszünk figyelembe venni, több emberöltőt átívelően rendkívül kevés funkció képes életben maradni. A várbeli helyzetek egy része időntúli, és ezt mint alapvető gondolatot igyekszünk felhasználni, de nem a formálás szintjén. Nem próbálunk neutrális megoldások irányába elmozdulni, melyek formai redukciójukkal igyekeznek elébe menni az avulásnak. Pusztán a terek megalkotása a célunk, a pontos felhasználás megnevezése lehetséges, de nem szükséges feltétele a használatnak.

jelentés

A jelentéskényszer ugyan nemcsak korunk sajátossága, de ma talán fokozott jelentősége van az építészeti alkotásban. Habár az építőművészet leíró elvein kívül eső alkotások is rendelkeznek jelentéssel, azok szervült egységben vannak magával az építménnyel, mivel többnyire pusztán a lakást, vagy más rendkívül egyszerű primer gesztust valósítanak meg. (Mára a jelentés talán arra a pontra jut, ahol elhagyja a művet, a mű fizikai paramétereitől oly mértékbe függetlenné válik, hogy a mű lényegtelen szintre redukálódik, és akár elértéktelenedik.) Az eredeti építmény annak ellenére, hogy szellemileg megsemmisült, mégis hordoz olyan rétegeket, amelyekre érdemes felfigyelnünk. Az általunk létrehozott kiegészítések nem pusztán alárendelt szerepűek, és nem kizárólagosan az eredeti építményből származtatják magukat, azonban létük az eredetit létrehozó szellem megerősítését segíti.

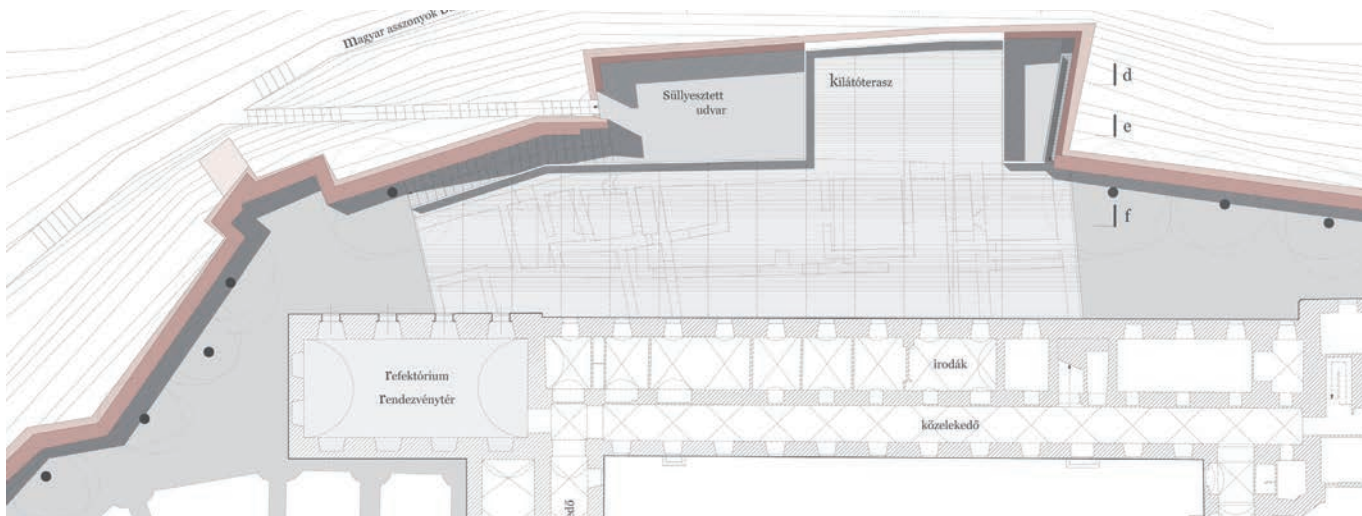
addíció

Minden építményt kiegészítő cselekvés lényege az eredetivel való tudatos reláció. A megmaradó faltöredékek kiegészítése nem a kollázsszerűséget hivatott erősíteni, hanem racionálisan a szerkezeti elemeket támasztja meg. Annak ellenére hogy formailag nem a romból eredeztethető a tető, szellemiségében mégis egylényegű, az ortogonalitás révén. Ez a formálási elv, mely még csorbult helyzetében is a legcélszerűbb megoldásokat eredményezi.

A struktúra teljessége követi ezt az elvet, ahol hiány van, ott az üresség révén hívja fel a figyelmet. Az alap szervező elvnek megfelelően, a síkból kivonó, reduktív alakítás révén, önkéntelenül formálódik a fedés, a beemelt formák helyett. Az elszegések szükségszerűen alakulnak, a meglévő térfalak mentén.

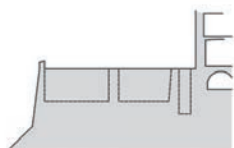
szándékaink

a gödröt kiássuk, a falat visszaállítjuk a leomlott kődarabokból mai technikával, biztosítjuk a feljutást a sétányról egy résen át, egy másodlagos lépcső révén megszüntetjük a gödör zsák jellegét az eredeti sikot helyreállítjuk, a helyszínen lévő faanyag felhasználásával lyukakat hagyunk a síkon, melyek szigorúan a sétányról való feljutást segítik, annak térbeli helyzetét támasztják alá a refektóriumot megnyitjuk a sétány felé, ezáltal szükségtelessé téve pavilonok elhelyezését a sétányon

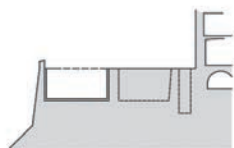

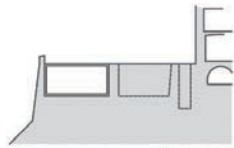
Védőtető

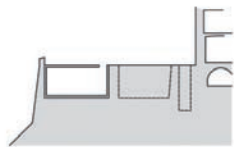
Visszatemetett gödör

Nyílt gödör

fedett gödör

Írányított gödör

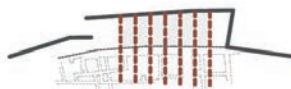
gödör

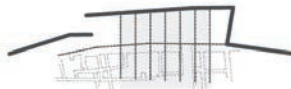
Védőtető

Ádódott határvonalak

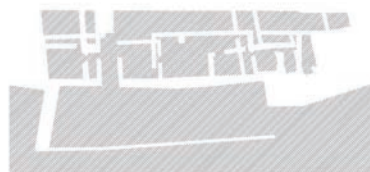
Elsődleges struktúra kiterjedése

héj kiterjedése

határok leszegzése

Részletes bírálólat

A pályamű koncepcionális elemzése fontos részének tekinti a Várra jellemző helyzet figyelembe vételét, mely szerint az adódó lehetőségek folyamatos integrálása történik. Ezzel az alapállással alakítja át a mára előállt „kettős térbeliség” – lefedett gödör, kilátástól megfosztott sétány –provizóriumát ténylegesen új építészeti értéké.

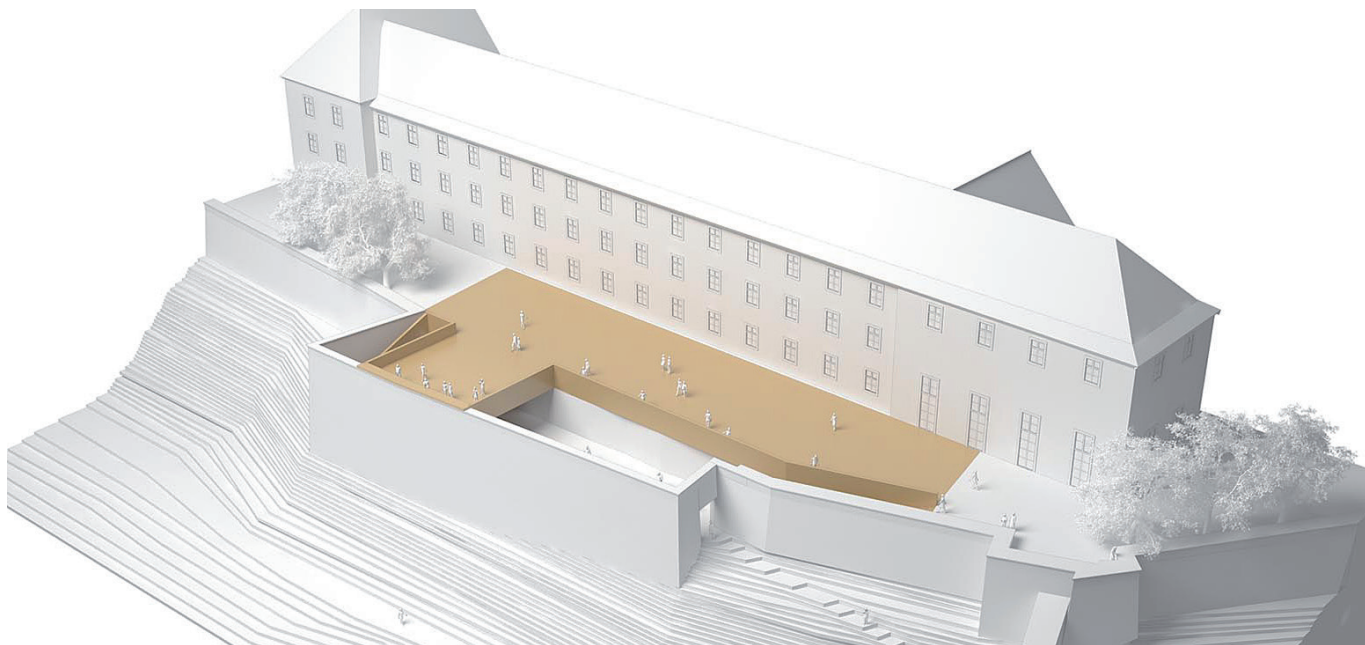
Legfontosabb értékei:

- felismeri annak a lehetőségét (két további terv mellett), hogy az Elyps-sétány zárvány voltát, – miután a Síkló felől nem közelíthető meg, a Püspök-kert felől pedig eldugott helyzetben van – a várfalon nyitott újabb bejáratral lehet feloldani.
- az új bejáratral a Clark Ádám tér felől is megközelíthető süllyesztett udvar, a rámpa és a várfallépcső kialakításával a sétány felől is átjárhatóvá alakítja.
- a süllyesztett udvar részleges lefedésével a sétányról történő kilátás lehetőségét visszaállítja.

- a kettős térbeliség szemléletének megfelelően a Kolostor és a középkori várfal közötti szakaszon lehetőséget teremt az esetleg értékes romok feltárására, kiállító-térként történő hasznosítására. Ezzel együtt – további elemzést igénylő – ötleként felveti, hogy a Vár pince-rendszerének főbejárata lehetne a mai „gödör”.

- A Sétány és az udvar rendezvénytérként is hasznosítható, a már említett megközelítési lehetőségek és a hajdani Refektóriummal történő összenyitás segítségével. A Színház felől – kiszolgáló jelleggel – a pincei összenyitás lehetősége is adott.

A Bíráló Bizottság kifogásolta, hogy a kilátó terasz alatti tér túlzottan nyomott, megvilágítása megoldatlan, valamint azt is, hogy a pályamű nem tett javaslatot a Püspökkert rendezésére.

4. pályamű

tervezők : Mihály Eszter
: Mottl Rita
: Virág Péter

mester : Pelényi Margit

Műleírás

A várfal eredeti védelmi szerepének elvesztése miatt mára romos állapotba került. Felmérések szerint legalább öt helyen találhatóak repedések, melyek az Ellipsz-sétány feletti falszakasz megcsúszását is okozták. A karmelita udvarban történtek hatására várhatóan nagyszabású várfalmegerősítések veszik majd kezdetét az egész várdomb területén.

A további csúszás megakadályozására feltárt területet régészeti feltárásoknak vetik majd alá, így a gödör hosszú időn keresztül nyitva marad majd, illetve tovább terjeszkedik az árpádkori várfalon belüli terület felé.

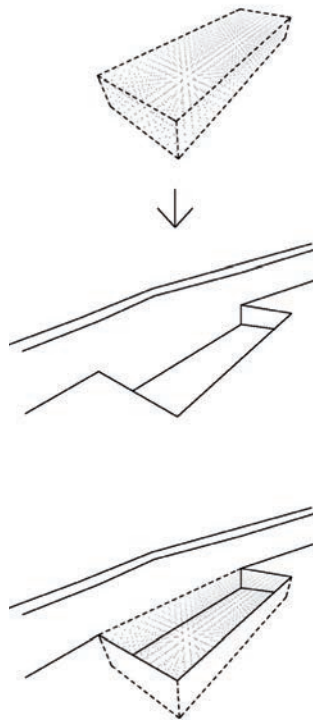
A vár Budapest egyik legkevesebbé változó, szinte megkövült területe. Ma a sokféle régészeti lelet, történelmi épület és az elhelyezkedés jelképeessége miatt bármilyen változást hosszasan előz meg. Ennek hatására a változás, a jövő is szinte olyan távoli, mint múltja.

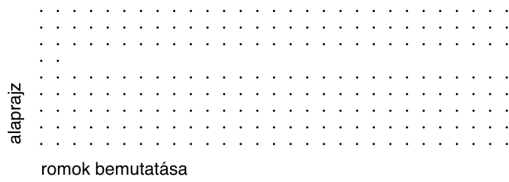
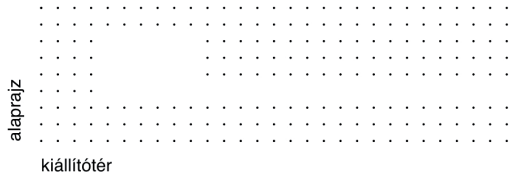
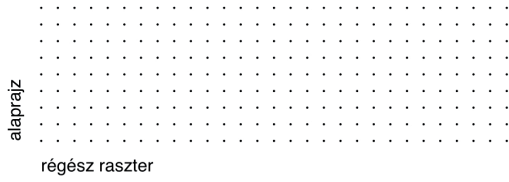
Tervünkkel egy olyan helyszínt hoznánk létre, mely alkalmazkodik a várban való építés feltételeihez, és kihasználja azt a lehetőséget, melyet a várfal felújítások hoznak majd.

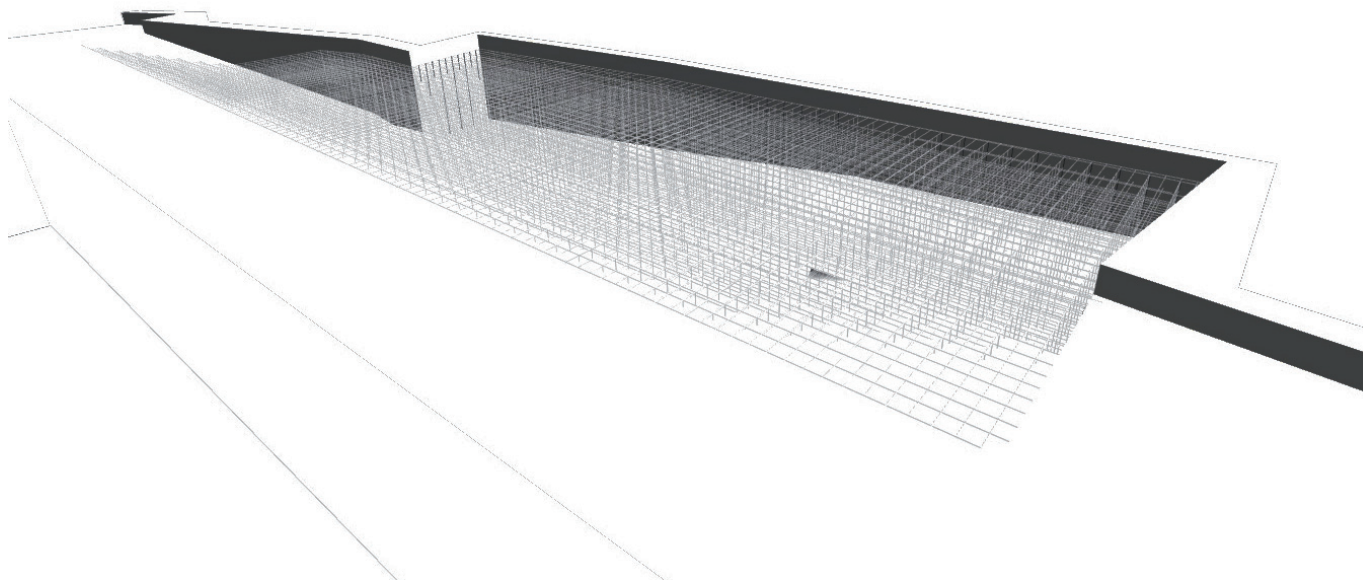
A változtatható szerkezet egy terület feltárása után szétszerelhető és felépíthető a következő helyszínen. Amíg a régészeti kutatások folynak (innen az 1x1 m-es raszter) a tér folyamatosan változtatható, elhatárolható. Lehetőség van bemutatni a már feltárt romokat, illetve megismerhetőek a várfal ideiglenes helyzetei, mint ez esetben a várfalon keletkezett átjáró. Az ideiglenességgel a vár állandóságában egy emlékezetes pontot, "pillanatot" hozunk létre, mely a körmök szimbóluma lehet.

Fontosnak tartottuk az eredeti járósínt visszaállítását, a gödör "feltöltését" egy olyan elemmel, mely ugyanakkor átláthatóvá teszi a helyzetet, jelképezi az ideiglenességet.

A szerkezet a régészek 1x1 m-es raszteréhez alkalmazkodik: 50 x 50 cm-es polikarbonát elemek, melyeket a feltárás állapotától függően lehet változtatni ezzel párhuzamosan felületet adhat többféle funkciónak.

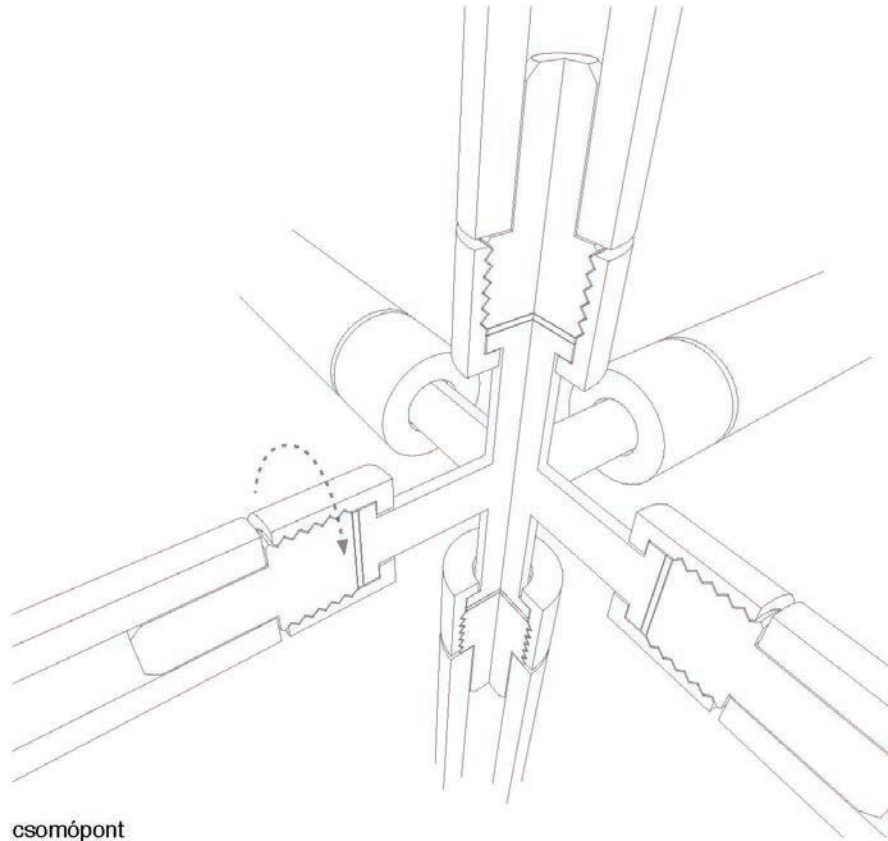
Részletes bírálólat

A terv innovatív módon közelítette meg a feladatot, lényege: stílus- és esztétikai preconcepciók nélkül (ill. azok elvetésével) fizikailag is deklarálni a provizórikusságot, ami ebben az esetben nemcsak időbeli kategória, hanem egy ellentmondással terhelt építészeti helyzet kifejezése is egyben. Nevezetesen annak az ellentmondásnak a kifejezése, hogy a városképileg igen fontos elem, a támfal nem támfal többé. A pályázók végleges, „kőbevésett” állítást mellőzve fejezték ki ezt az anomáliát.

Ez az egyetlen terv, ami a kettős vágnak is meg tud felelni: egyrészt a sétány visszaállításának, másfelől a gödör nyitva tartásának – egy későbbi megalapozott döntés időpontjáig. A terv egy bizonytalan időre megnyújtott interregnumot teremt a múlt és a jövő között.

A javasolt vázszerkezet működőképes és megvalósítható.

A terv nem foglalkozik a Püspökkert és a Várszínház refraktóriumterme valamint az Ellyps-sétány kapcsolatával.

csomópont

5.

..... pályamű

tervezők

..... Kamuti Géza
..... Gaschler Gábor

mester

..... Czigány Tamás

Műleírás

helyszín

Budai vár terület, világörökségi helyszín. Az ország egyik szimbóluma. 13500 egyedileg védett műemlék, 42 műemléki jelentőségű terület, melynek 5%-a azonnali, további 15-20%-a sürgős beavatkozásra, állagmegóvásra, megmentésre szorul. Az évek, évtizedek során elhanyagolt várterület megszenvedti a rossz minőségű helyreállításokat, állagmegóvásokat. Különböző okok miatt elodázódott a vár fizikai problémáinak megoldásának kérdése. Jelek, figyelmeztetések kisebb-nagyobb repedések a vár különböző pontjain.

2010.06.12 nyár

Jelentős mennyiségű lehulló csapadék elvezetésének hiányának következtében a várfal melletti sétány 5 cm-nyi süllyedése és a várfal megdőlése következett be. A csúszás kb 1000 m²-nyi területet érint és körülbelül 1600m³ föld kiemelése illetve a további csapadékelvezetésének megoldására ideiglenes faszerkezetű védőtetőt építettek a várfal mögé. Az Ellyps sétány lezárásra került.

a hely

Helyszín, megtörtént, visszafordíthatatlan események, melyek alapjaiban változtathatják meg a döntés eredményétől függően a hely jellegét, karakterét, a helyhez való viszonyunkat.

kérdések

- Mi a teendő akkor, ha nincs megfelelően megalapozott program, alkalmas funkció, ötlet pénz hogy vállalni lehessen egy gödör beépítését?
 - Mi a teendő akkor ha úgy gondoljuk a pénzt a Vár meglévő értékeinek megtartására kellene fordítani?
 - Mi a teendő a terület alatti középkori romokkal, ha azok állapotáról, helyéről, fontosságáról kevés információ van?
 - Mi a teendő a fal megdőlése után kiemelt föld helyén lévő gödörrel?
- Fel lehet-e fogni a feladatot egyfajta lehetőségként, kimondva, ha már itt ez a gödör miért ne építhetnék be?
- Mi a helyes döntés akkor, ha építésként építészeti választ várnak egy erkölcsi kérdésre?

válasz

A mai világban szükség van biztos, megszokott pontokra. Egy ilyen pont volt a sétány a maga nyugodtságával, tisztaságával, gyönyörű feltároló látványával és talált jellegével. Elveszett két fa, két szépen formált gyepmedence és a fűszer-gyógy növénykert egy eleme. Miért ne lehetne visszaadni az embereknek, az itt lakóknak, a helynek, azt ami még az emlékezetükben él. Kérdésem :

Ha egy sérülés következményeként elveszítünk egy fát a kertünkben, nem ültetünk újat a helyére...?

Meg sem próbáljuk?

Nem is adunk lehetőséget, mondván elveszett, elműt...?

Hiszen ez itt nem építészet...

folyamat

Erősítsük meg a várfalat, oldjuk meg a vízvezetést és temessük vissza a gödört. Ültessünk egy szép eredményű hársat, hogy évek, évtizedek alatt kinője magát, majd árnyékot adjon a helyre rátaláló pihenni vágyó embereknek. Az árnyék mellé párosuljon zöldfelület, hogy minden érzékszervünk jól járjon és visszaálljon az a kép, az a rend, amire mindenki emlékszik és amit megszokott. A megszokás nagy úr, a harmónia és az elfogadás része.

változás

A hely karaktere, identitása révén nagyon erős, csupán apró jó helyen elhelyezett beavatkozásokra van szükség.

sétány, mint talált hely

gondolatainkban a sétány egy talált hely egyszerű panorámával, a védettséggel érzésével, nyugalommal

püspökkert,

mint a sétány kiteljesedése reggeli kávézások, teák találkák helye.

kerítés,

amely elválaszt lehatárol, ugyanakkor átlátást, izgalmat biztosít a szükséges változás eszköze, ami megadja a püspökkert kellő intimitását és fokozza kert jellegét, tisztazza helyzetét a Szt. György térrel.

teázó, kávézó a püspökkertre nyílóan a volt Karmelita kolostor földszinti tereinek, közvetlen külső kapcsolatainak megteremtése felhasználva a kert gyógy növényeit teázó, kávézó létesítése

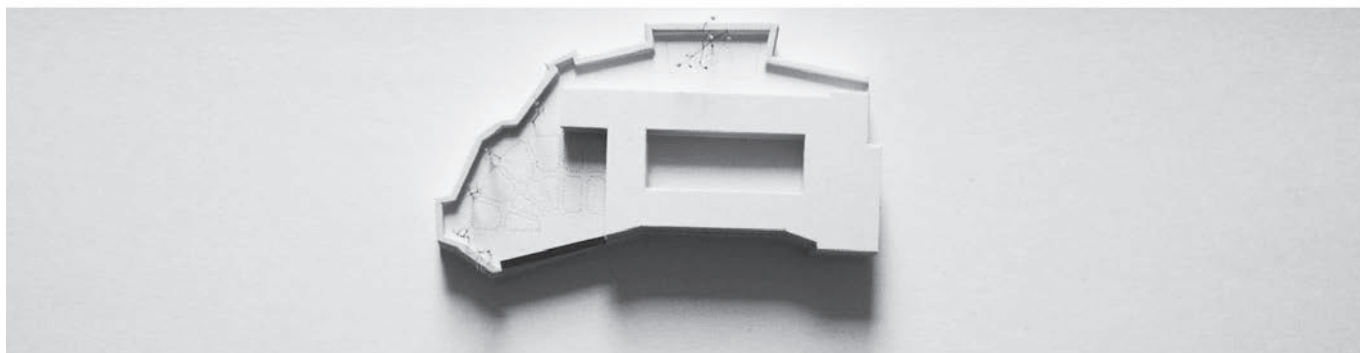
Szt. György tér rendezése

Honvéd Főparancsnokság torzójának bontása, park és tér létrehozása. Értelmét, funkcióját veszített épület ma a H.F. épülete, mely torzóként áll a polgár város, palotanegyed határán. Célunk egy a zártabb, intimebb sétánnyal szemben egy nyitott, tiszta, átlátható rendezett Szt. György tér létrehozása, mely megfelelő felvezetést jelentene a palotának és nem egy nagyra nőtt útban lévő torzóként magasodna a tér fölé.

Fehérvári kapu foghíjának pótlása, piac létrehozása

Zavaró lyuk betömése indokolt városépítészeti és gazdasági okokból is. Átmeneti állapotként a ma is létező bővliárusok helyén friss zöldség-gyümölcs piacot tervezünk. Ezen lépések, változtatások a sétány helyreállításával képzelhetőek csak el, hiszen mind egy cél érdekében vannak. Egy alapkérdésből jövő válasz mellékszálai, velejárói. A válaszokat úgy alakítani, hogy a hely sugárzása ne változzon.

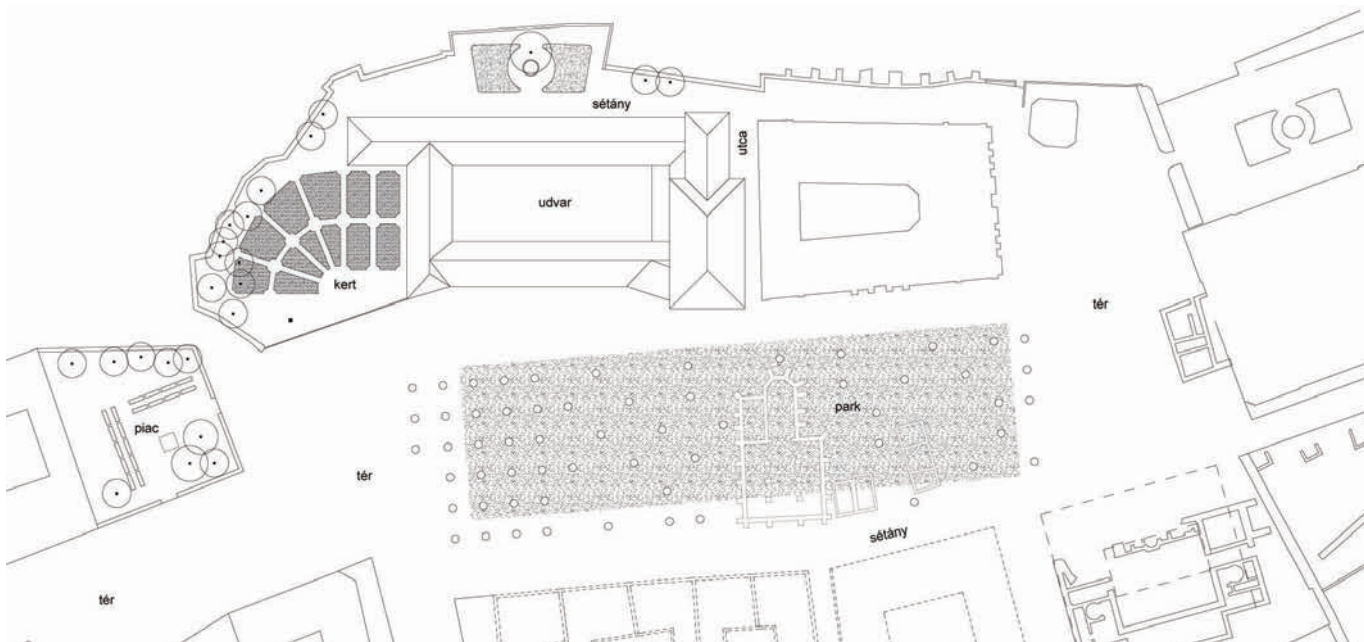

Részletes bírálólat

„Az erkölcs a legfontosabb dolog az építészetben.” – fogalmaz nem kevés pátozzsal a pályamű, s e tézissel nehéz lenne nem egyet érteni. A konkrét terv okfejtésének lényege, hogy a hely a szükséges beavatkozás előtt „tökéletes hely” volt, mely nem szorult beavatkozásra, és az előidézett helyzet (kitermelt és elszállított föld, megerősítésre szoruló támfal) sem indokolja azt. A végkövetkeztetés, amely arra jut, hogy az eredeti jellegű használat visszaállítása (a kitermelt föld visszatöltése) indokolt, s nincs szükség jelentős beavatkozásra és többletfunkciókra, önmagában elfogadható és releváns javaslat lenne. Azonban ahogy az „építsünk!” , úgy a „temessünk vissza!” javaslata sem állítas önmagában. A pályázat részletes felvetései (kertéssel

elzárt Püspökkert, a tervezési területen kívüli javaslatok, így a Honvédelmi Főparancsnokság romjának elbontása, a Karmelita kolostor északi földszinti traktusába önkényesen, az épület belső összefüggéseit nem vizsgáló módon telepített kávézó funkció), de legfőképpen a tervezési területre vonatkozó konkrét megoldásai: az eredeti állapot tökéletes rekonstrukciója, újjáépítése, annak bármiféle átgondolása, kritikája, kiegészítése, módosítása vagy átértelmezése nélkül, erősen kérdésesnek tűnnek. A pályamű a kiírás alapvető kérdéseire, a sétány és az épület kapcsolatára, a sétány újfajta hasznosítására és a Püspökkert esetleges, az ismert fejlesztési tervekben is szereplő beépítésére, átfogó rendezésére nem tesz javaslatot.

6.

pályamű

tervezők

Fábián Gábor

Hajdú Gábor Csaba

Kronavetter Péter

mester

Dévényi Tamás

01 Integrált, arányos fejlesztés?

A Vár hamarosan elfogadásra kerülő hosszútávú fejlesztési stratégiája ismert. Értéke mérhető és megítélhető, ettől függetlenül azonban tagadhatatlan érenye, hogy rendszerelvűen és teljeskörűen foglalkozik a Vár megújulásával a kor uralkodó hatalmi irányelvei szerint. Ezt a tervet felülről lefelé, sokkal inkább a helyes felismeréseket keressük benne. Az Ellyps-sétány és a felette húzódó várfal nem kiemelt fejlesztési terület, aránytalan, rendszeridegen beavatkozások keresése semmiképpen sem reális itt.

02 Újragondolt rekonstrukció?

Az 50 évvel ezelőtti háború utáni, Gerő féle rekonstrukció alapvetései nem megkerülhetők. Az egykori koncepció mellett még a jelenlegi fejlesztési tervek hatásköre is eltörpül. A középkori várfalak mesterségesen létrehozott képe megőrzendő, és a koncepció felülbírálása még a várfal leszakadása után sem helyes egy véletlenszerűen kialakult helyzetben. A keletkezett rés szimbolikus szerepe azonban fontos, és jó lehetőséget ad arra, hogy szükség esetén, és visszafogottan, a Gerő féle gondolkodásnál érzékenyebb, kortárs beavatkozás találgon helyet magának.

03 Jövőkép értékelés?

A Vár mai képe könnyen észrevehető struktúrája szerint a keleti várfal mögötti sétány nem összefüggő köztér, hanem az itt álló intézmények félig privát kertjeinek sora, melyek között kiemelt pontokon jelennek meg köztér öblök, felértékelt kilátópontokként. A kolostor mögötti terület jelenleg is zsákutca, a Püspökkert tervezett beépítésével pedig végleg beáll a fent említett teletstruktúráként is értelmezhető sorba.

04 Építészeti programalkotás?

A Karmelita kolostor hasznosításának meghatározása, a programalkotás nem építészeti feladat, sokkal inkább a mindenkor állami reprezentációs törekvések játszótéere. A kolostor épületének jelenlegi használata azonban mind az épülethez, mind a Várszínház hagyományához mért méltatlan. Természetes és józan gondolkodásra vallana, ha a jövőbeli fejlesztés a ház léptékéhez és természetéhez illeszkedő funkciót jelölne ki, a várfal felé pedig intenzív kapcsolatot, és felszíni használatot feltételezne. Az épület mögötti terület hasznosítása az ide kerülő funkció fényében határozható csak meg. Amíg ez nem ismert és rögzített, ideiglenes megoldások jöhetnek csak szóba.

05 Alternatív funkciók?

Az érintett falszakasz egy másik olvasatban értelmezhető az Ellyps-sétány tetején elhelyezkedő, a sétányt kiszolgáló illetve használó fejlesztés helyeként is. Mivel a leromlott állapotú utak csupán részei a teljes keleti várlejtő rendszerének, egy, a leomlott várfal mögé épített, alulról megközelíthető intézmény vagy középület túlzó, önkényes beavatkozás lenne, melynek létjo-

gosultága beruházásként is kérdéses lehet.

06 Hiteles múlt?

Alapvető igény, hogy a Vár szinte feldolgozhatatlanul gazdag kulturális és történelmi rétegzettségét, szakítva az eddigi uralkodó gyakorlattal árnyaltan, a legkevésbé önkényesen és legkevésbé esetlegesen mutassuk be. A sokoldalú múlt minél hitelesebb és teljeskörűbb bemutatása talán segítene tisztázni érezhetően bizonytalan viszonyunkat is a várral.

07 Műalkotás?

„A James E. Young által ellenemlékműnek nevezett alkotások közös tulajdonsága, hogy csalódást keltenek. Vagyis a téma kelt csalódást, mert a mű nem a heroikus múltat jeleníti meg, hanem a negatív múltat, a csalódás pedig nemcsak az illúziók elvesztését jelenti, hanem a hazugságok szétlépését, a csalás megszüntetését is. Mindez nem magasabb erők tevékenységének eredménye, hanem szemmagasságból indul, tőled és tőlem, tehát a korból, politikai, életrajzi feltételeinkből következik. Ezekből a feltételekből

alakul ki a megbízás. Ha nem alakul ki semmi, ha a társadalom nem akarja, akkor nincs emlékmű sem. Az emlékművek mindig megbízásra készülnek munkák. Abból kell kiindulni, hogy egy munka nem lehet jobb, mint maga a megbízás. Az első építők pedig a megbízó "kitalálása".” (Jochen Gerz)

08 Téglában az igazság?

A Gerő féle rekonstrukció szomorú tragédiája, hogy a várfalakon a vélt középkori hangulat visszaállítása mögött valódi védelmi funkcionális igény már nem volt, így a kivitelezés átgondolatlansága komoly problémákat okoz ma. A várfal helyreállításakor új, nagyméretű téglákkal oldjuk meg a fennálló statika problémát, de a téglai anyagával, és az építés idejét rögzítő pecsétes felületével reflektálunk a várfal kiüresedett funkciójára is. Abszurd véletlen, hogy a várfal a régészeti védőtető alátámasztásával valódi tartószerkezeti szerepet tölt be. A főtartók feltámaszkodása, illetve a tartóvégek körülfalazása a statikai szerepéből szüli újra a fal új, archetipikus bástya szerű képét. Felvetődik a kérdés, hogy megjelenhet-e ez a fajta eljárás a várfal más, beavatkozást igénylő szakaszaiban, illetve ily módon képes-e hosszútávon idézőjelbe tenni a háború utáni rekonstrukció reprezentációs szándékát.

09 Az esetlegesség újrarendezése?

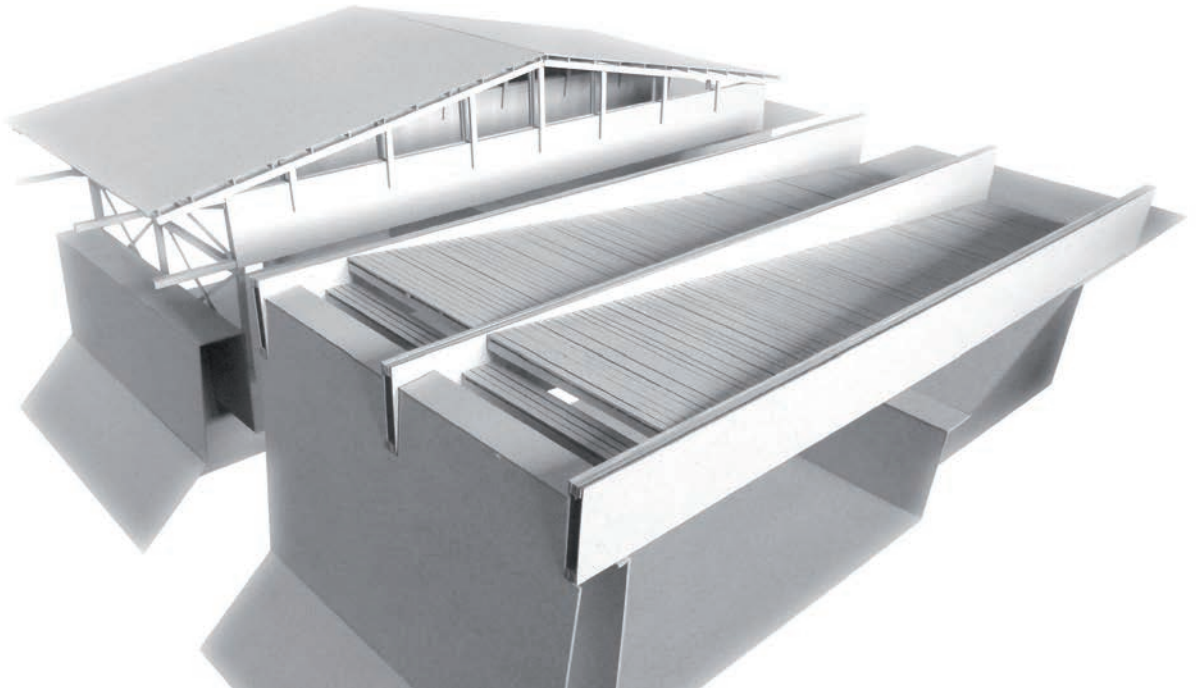
Nem lehet nem észrevenni, hogy a fal mögüll kitermelt földet elszállították a területről. Az e mögött rejlő szándék sokféle lehet, azonban mivel a szó megszokott értelmében vett építést nem tartjuk elfogadhatónak, a gödör a későbbi célok megvalósítása érdekében nyitva marad. Ahogy a föld hiányát alapvetésnek vesszük, úgy igyekszünk a bontás után keletkezett, jelenlegi formájukban feleslegesnek tűnő anyagokat felhasználni, újrarendezni és új összefüggésekben használati értékkel felruházni. Ezen túl fontos szempont épp csak annyi anyagot felhasználni, amennyi feltétlenül szükséges.

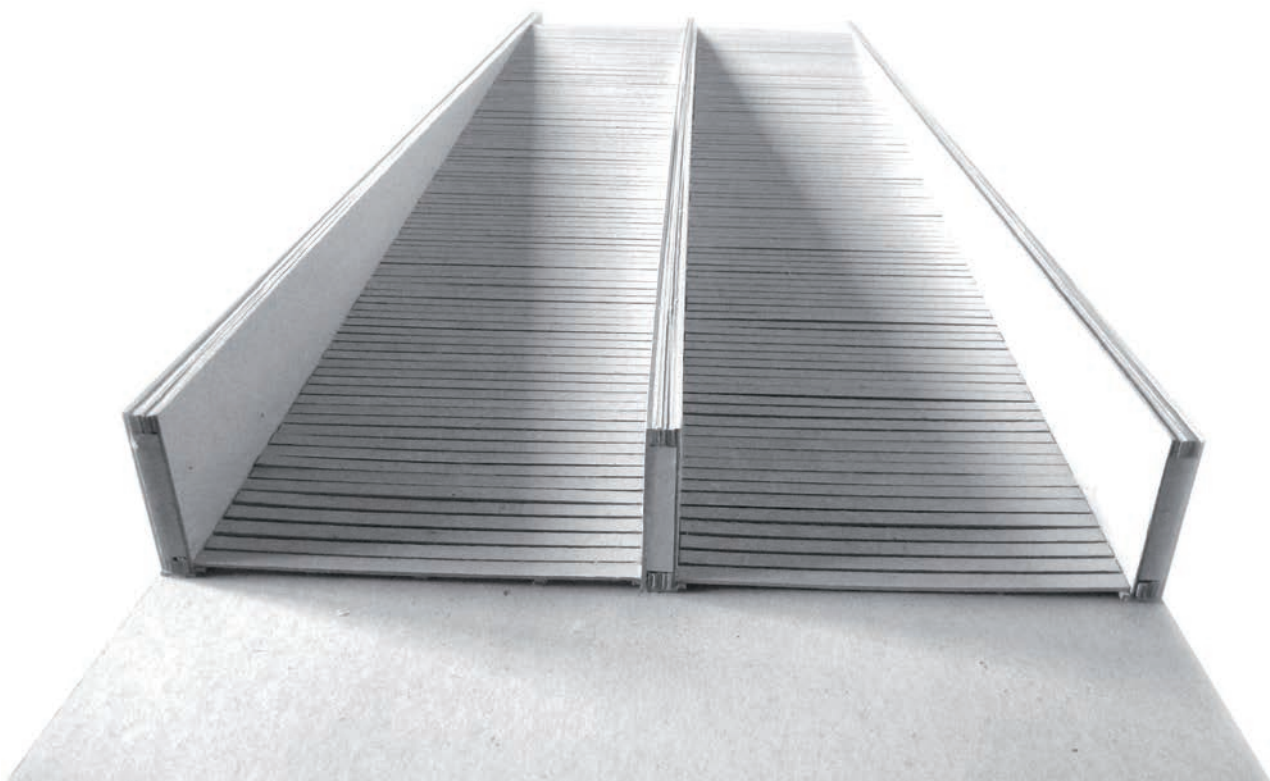
10 Átmenetileg nem üzemel?

Az építkezésekhez és felújításokhoz kapcsolódó felvonulási területek általános megjelenése Magyarországon jobbra végiggondolatlan és igénytelen. Elemi alapvetés lenne, hogy ezek az installációk a közösség bevonásáról és tájékoztatásáról is szóljanak. Már az organizációs tervek készítésekor fontos szempont lenne az átmeneti használatot segítő, különleges téri szituációk megteremtése, illetve annak felismerése, hogy a korlátozott használat akár már a kivitelezés alatt is pozitív fordulatot hozhat a környezetbe. Ennek fényében terveünk megkésett terv, mely javaslatot ad arra, hogyan lehetett volna viselkedni a védőtető tervezésekor.

11 Jókor jó helyen?

A központosított fejlesztések mellett még a Vár esetében is létfontosságúak azok az alulról jövő kezdeményezések, amik a vár jelenlegi légtüres terében valóban jó helyeket hoznak létre. Célunk az őszinte és funkcionális régészeti védőtető olyan átalakítása, amely a reális anyagi és szellemi forrásokat meg nem haladja, de a lehető legegyszerűbben kihasználja, és a várfalon levés különleges téri szituációjává alakítja olyan formában, amely a lehető legkisebb beavatkozással létrehozható.

Részletes bírálólat

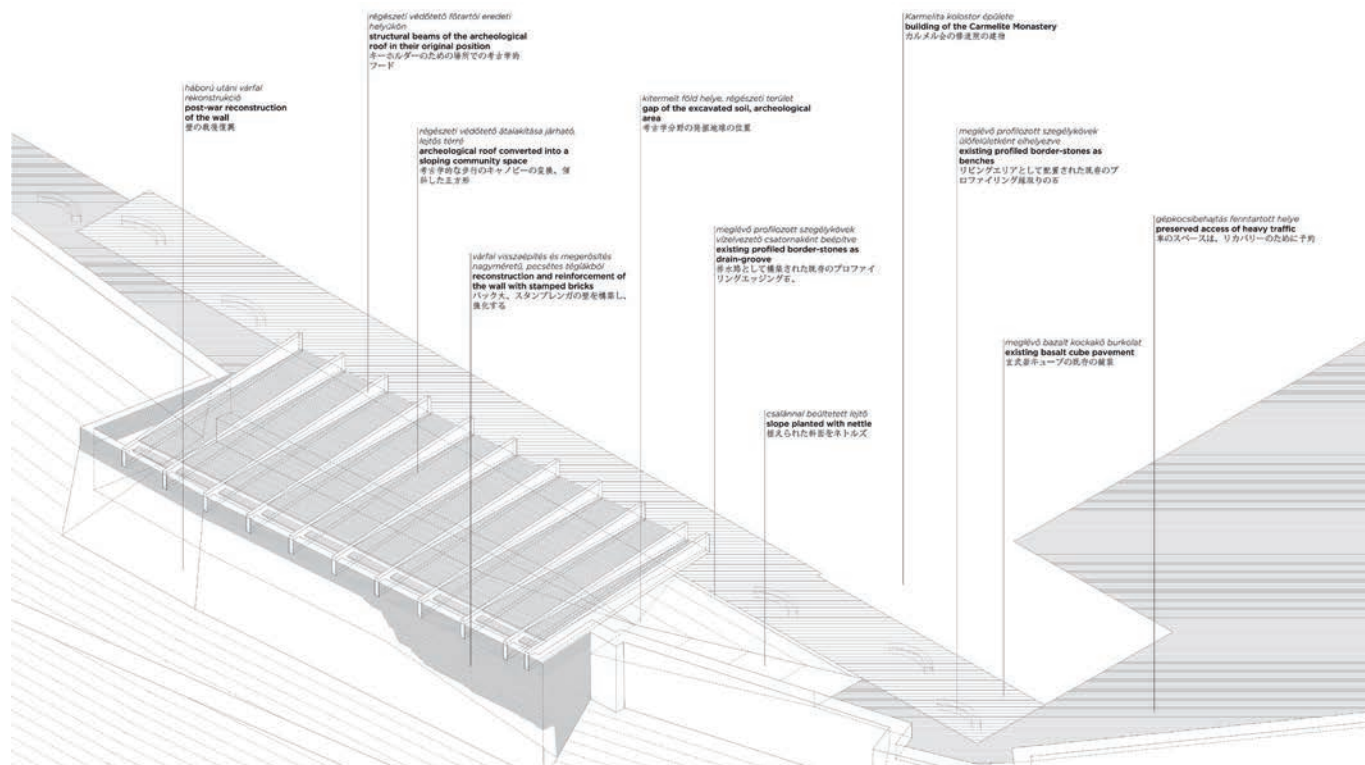
A terv műleírása a sokrétegű múlt önkényesen reprezentatív leegyszerűsítése helyett az adott hely történeti korok szerinti teljeskörű, hiteles bemutatását javasolja, általános elvi műemlékvédelmi kérdésben foglalva ezzel karakteresen állást. Mivel a várfalak már régés-régen elvesztették védelmi funkciójukat, a visszafalazást kortárs építőanyaggal, egyedi, pecsétes téglával tervezik, ami szerencsésen összecseng a megbízók téglajegyes szponzorizációs elképzeléseivel.

Az Ellyps-sétány funkciója szerintük csak a Karmelita kolostor fejlesztési programjának ismeretében határozható meg, lehetséges alternatívájuk pedig – a keleti vármegalomromlott állapotú sétányrendszerének alulról megközelíthető kiszolgáló objektumát helyezni a gödörbe – csak az Alagút fölött induló teljes térburkolat-hálózat komplex felújításával együtt lenne értelmes.

Ez pedig aránytalanul nagy beruházást igényelne.

A terület jelenlegi felvonulási jellegében viszont olyan „alulról jövő” építészeti lehetőséget látnak meg a tervezők, amely önkényes reprezentáció helyett a Magyarországon általában sokáig elhúzódó átmenetiséget veszi alapul, és korlátozott használatot, megfelelő többnyelvű tájékoztatást, folyamatos, minden részletre kiterjedő, de arányos beavatkozást tételez fel.

A vizuorikus előtető újraértelmezésében testet öltő konkrét építészeti megoldás azonban az értékes elvi-gondolati fölvetések ellenére sem meggyőző, mert a főtartók térsikból kiálló haránt-melvédőjei és lejtős teraszszegmensei – bár konstruktívan helyenvalóak – mégis korlátozzák a sétány normális, többcélú használatát.

7. pályamű

tervezők : Nagy Zsuzsa
: Vízdák Janka
: Ernst Z. András
: Szirmai Balázs

mester : Lévai Tamás

Műleírás

Vizsgálat

Fontos a meglévő dolgok újrahasznosítása

- meglévő anyagok
- térélmény
- gödör terepviszony megtartása – a kialakult gödör hasznosítása
- várfal megtartása eredeti állapotban
- macska megőrzése

Fontos a pajta jelleg

- ideiglenes
- áttörttség
- fűtetlen tér
- térérzet, hangulat, fényjáték

Kilátóhely egyedisége

- fontos az általános kilátókhoz képest valami egyedi megjelenítése
- a meglévő bástya ismeretlenségének feloldása

Udvarral való kapcsolat

- az infrastruktúrát így nem kell kiépíteni
- külső és belső tér is jelen van

Tervjavaslat

Térkapcsolatok

Sándor palota felé nincs kapcsolat, de megtartjuk a későbbi lehetőséget az egybenyitásra

Megközelítés a Dísz tér felől, illetve az épület udvarán át

Áthúzás a térszín alatt, térérzet és nyitottság szempontjából (áramló tér, nem zárt)

Funkció

Multifunkcionális tér

Infrastruktúrával nincs ellátva

Publikus tér mely kapcsolatban van a meglévő épülettel

2 opció

- önállóan működik landscape épületként
- a várszínházhoz és várgondnoksághoz kapcsolódó rendezvény bővítője (wc-blokk, öltöző, catering, stb a meglévő épületből kiszolgálva)

Alsó tér

- szabadtéri színpad
- rendezvényter

Felső tér

- kilátó
- kiülő, rendezvény

Újszerű kilátás

- kilátó túlnyúlik a várfalon
- újszerű perspektíva
- Pest felől is érzékelhető jel

Szerkezet

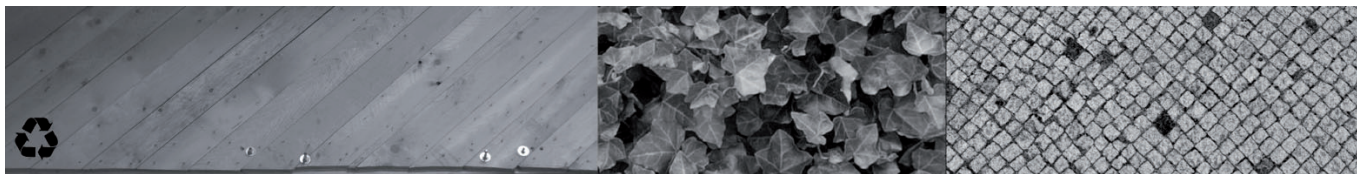
Meglévő szerkezet felhasználása – főtartók a meglévő nyílásosztás rendszeréhez igazodik

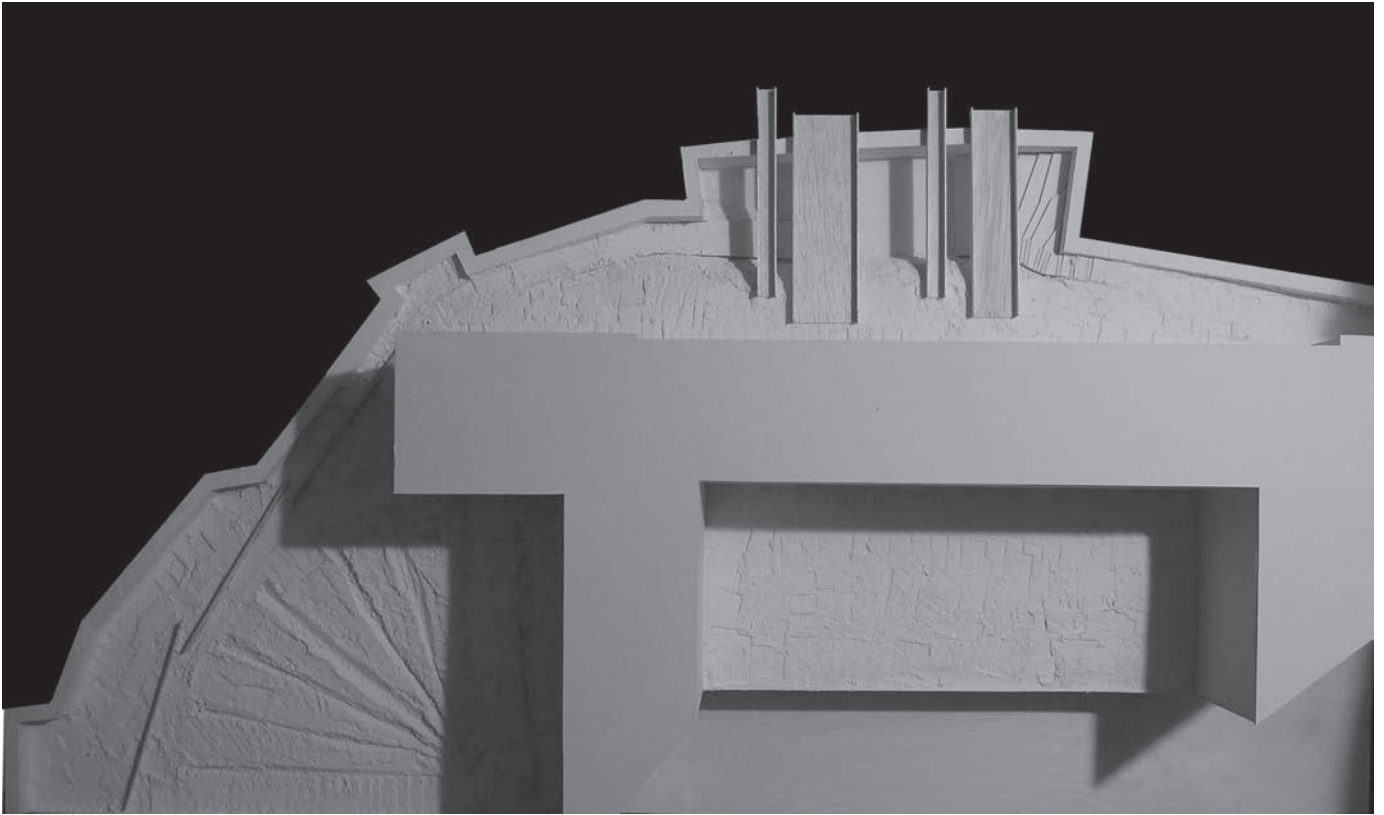
Növényármékolás huzalokra kifeszítve – a főtartók között kifeszített huzalrendszerrel örökzöld futónövények felfuttatva.

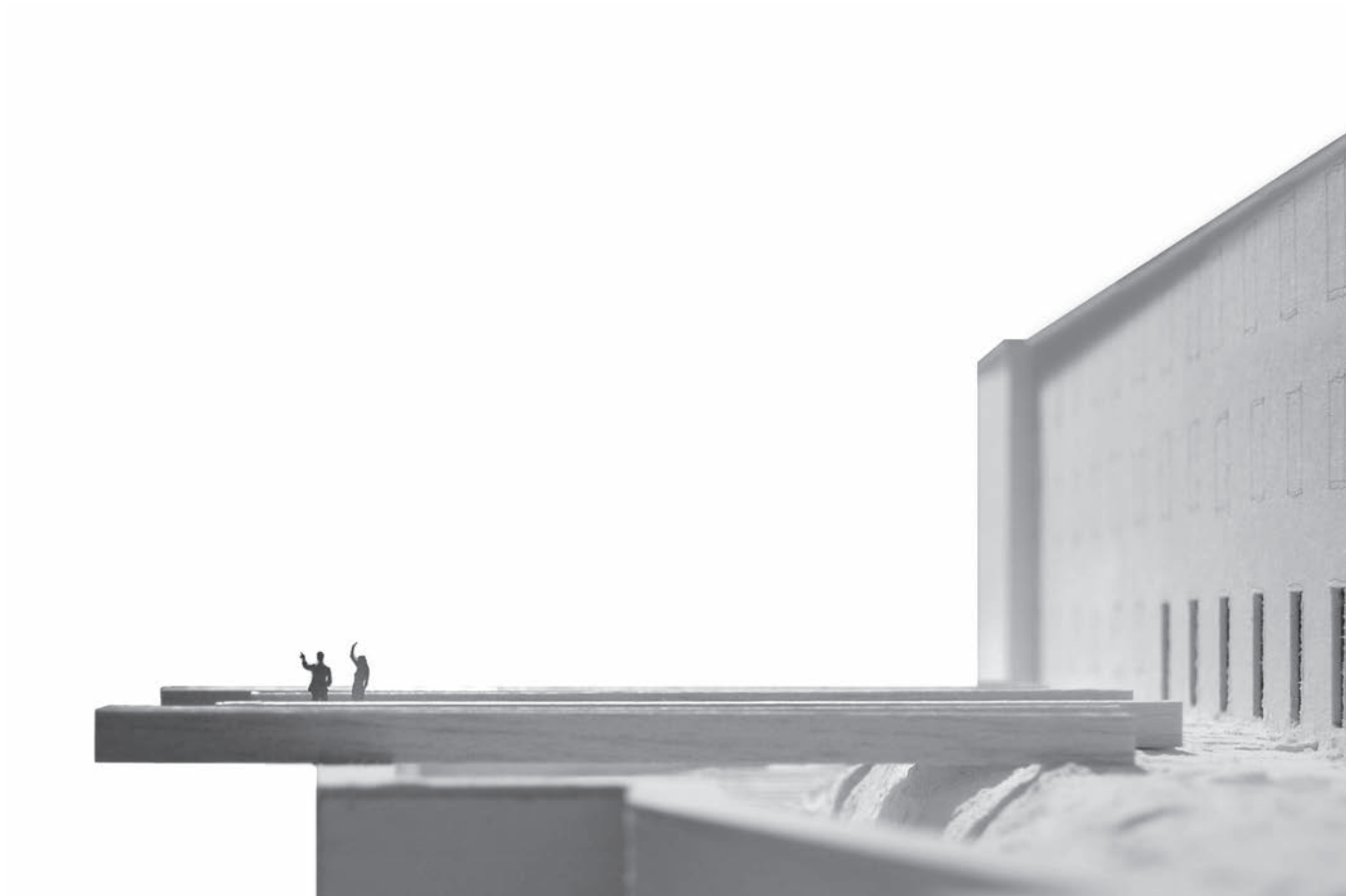
A főtartók között kifeszíthető ponyvarendszer véd rossz idő esetén a beázástól

Az alsó tér burkolata a meglévő felső szintű burkolatból megmaradt kockakő

Az új burkolat vízvezetése drénrendszerrel megoldott

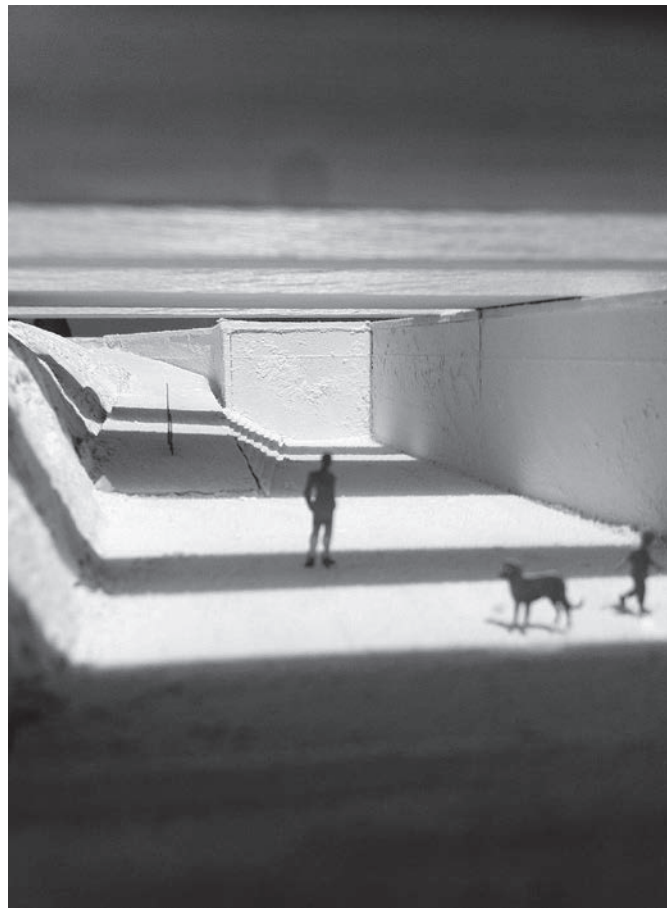

Részletes bírálólat

A terv a kialakult helyzet és a vázolt igények figyelembevételével, két felületet hoz létre.

A veszélymentesítés során létrejött gödörben annak minimális alakítása mellett (burkolat lehetőleg a helyben deponált anyagból) átvezeti a sétányt, egyben az időszakos használatra alkalmas többcélú rendezvényteret teremtve. A hidak közötti fedés („a főtartók között kifeszíthető ponyva rendszer véd rossz idő esetén a beázástól”) jó gondolat, de a pályázó nem mutatja be, pedig a fedett rendezvényter ismertetése a terv egyik fő attrakciója lehetne.

Az egykori terasz-sétány különlegességét, kilátó szerepét úgy fokozza, ahogyan az ma elvárható: a várfalat feltételezhetően stabilizálva, annak mellvédjét nem építi vissza, túllép rajta, új élményt ad. (Máshol ilyen megoldásra, az élmény reklámozásával, komoly turisztikai forgalmat alapoznak.) Az ideiglenes védőtető szerkezetének, fa keret tartóinak másodlagos felhasználása (több pályázó is javasolta) látszólag gazdaságos, de esetünkben túl sok megalkuvással járó gondolat. A kialakult helyzetet a javaslat sok kompromisszummal és/vagy költséggel rövidtávon javíthatja, de nem oldja meg. (A tartó gyenge, nem időjárás álló, a statikus tervező nem vállalja a szavatosság meghosszabbítását, alá kell támasztani, nem lehet 2 és 6-7 m széles tartóhidat ugyanazzal a peremgerendával kialakítani.) A tartó hossza, magassága, a tagolás tönkreteszi a terasz terét. A pályázó egyszerre több síkon próbál teljesíteni, sajnos egyiknek sem ért a beadás időpontjáig a végére. Összegezve: a terv a helyszín fő adottságából, a kilátásból formál új élményt, de a saját maga által felállított, feltételezett korlátok miatt, nem tud kitejlesedni. Keveredik benne a jó értelemben vett radikalizmus és az óvatos tartózkodás.

Összefoglaló értékelés, ajánlás

A tervpályázati kiírás egyértelművé tette a pályázat kereteit, azaz határozottságának és szabadságának arányát. „A felmerült ötletek alapján a „gödörök” a fal megerősítése utáni visszatemetése és felszíni térrendezése mellett szóba jöhet a terület részleges térszín alatti beépítése is. Mindennek azonban csak a meglévő vagy lehetőségeiben meglévő kapcsolatok vizsgálatával együtt van értelme, így a pályázók feladata a Püspökkert átgondolása is. Ez utóbbinál a Kiíró nyitva hagyja e terület beépíthetőségének kérdését (pl. a Potzner-féle 2011-es fejlesztési koncepció e területtel, mint építési helyell számol). Ugyancsak fontos kapcsolatot jelent maga a volt Karmelita kolostor épülete, amely jelenleg a sétányra nem nyitott, azonban a pályázatokban vizsgált területek körébe bevonható mind az udvar hasznosítása (térszín alatti beépítése), mind pedig a sétánnyal való föld alatti kapcsolat esetleges megteremtése is. Miközben a Kiíró feltételezi a volt Karmelita kolostor épületének jelenlegi kettős használatát (színház és irodák), felveti az északkeleti sarokban lévő volt barokk refektóriumterem többfunkciós használatát (színház, külső rendezvények, stb.), és ennek az Ellyps-sétánnyal és/vagy az udvarral való kapcsolatának a megteremtését is. Felmerülhet a Karmelita kolostor épülete alatti pincék bevonása is a koncepcióba. Végül a lezárt, Sándor palota és Karmelita kolostor közötti szűk utca is a tervezési terület részeként kezelendő, még akkor is, ha jelenleg a lezárás feloldásának realizálása nincsen.”

A BB előtt – a pályaművek áttanulmányozása után – egy felfogásában és felvetéseiben is sokrétű, szerteágazó, gyakran a tervpályázati kiírást jelentősen ártérelmező mezőny állt. A BB munkája során egyrészt folyamatosan kereste a kiírásban megfogalmazott célok részleges vagy teljes megvalósíthatóságának egyes elemeit a pályaművekben, másrészt, ezzel párhuzamosan, azokat önmagukban is elemezte és értékelt.

A zsűrizés folyamatában kirajolódtak azok a szempontok, amelyek az egyes pályaműveket, ill. azok rész megoldásait kategorizálták, s így az értékelés alapját képezték:

1.A Kiíró alapvető problémája, hogy a kényszerűen elszállított (mert a helyszínen nem tárolható) földmennyiség visszaszállítása, ill. azt megelőzően az építendő vasbeton várfal-megerősítő támfal kiviteli költségei százmilliósi tételek. Ezért számára kézenfekvő volt – épp e pályázat keretein belül – annak vizsgálata, hogy kapcsolódhat-e, – s ha igen, milyen módon – funkcionális fejlesztés is a helyreállító beruházáshoz? A pályaművek e kérdésben kétféle álláspontra helyezkedtek: egy részük a fentiek ellenére a „gödör” visszatemetése mellett érvelt, más részük részben vagy egészében annak kihasználására tett javaslatot. E szempont alapján a pályázatok széles spektrumon adtak megoldás-javaslatokat, a gödör teljes nyitva hagyásától (1.), a részleges lefedésen át (3., 6., 7.), a részleges vagy teljes visszatemetésen át (2., 5.), annak elvont, a feltöltött teret, magát a feltöltést innovatív módon megmutató kivitőltségig. Egyik pályamű sem építette be a visszatöltött gödör alatti teret új funkciókkal (pl. a tervpályázati ismer-

tetésen felvetett külső színházi próbateremmel), de volt megoldás, amelyik javaslatot tett a középkori romok hasznosítására pl. kiállítóteré és az ahhoz csatlakozó vári pincerendszer bejáratának megfogalmazott funkcióval (3.), és több pályamű is nyitott vagy részben fedett-nyitott térként értelmezte a lesüllyesztett területet. Ez a tér rendezvényfunkcióval gazdagíthatja a sétány funkcióit, időszakonként akár a Táncszínház különleges céljaira is. A feltöltés-nem feltöltés dilemmájában mindenesetre megállapítható, hogy a pályázók zöme nem tartotta kívánatosnak a terület jelentős mértékű föld alatti beépítését.

2.Noha a kiírás nem sugalmazta, Jónéhány tervjavaslat élt a külső várfal és a várlejtő funkcionális kapcsolatának megteremtésével. Míg az 1. és 3. sz. pályaművek a kiugró bástya északi törését használták erre (gyakorlatilag kibővíve a jelenleg kényszerűségből ott tátongó rést), addig a 2. sz. pályamű egy föld alatti, és a várfalat annak alsó részén átható beásott műtárggyal oldotta meg ezt a kapcsolatot. A BB számára komoly dilemmát jelentett a kapcsolat indokoltága, egyrészt az ekkor irányban közeli meglévő kapcsolat, másrészt a várfalon kívüli igen meredek terepviszonyok miatt, harmadrészt a külső sétány igencsak gyér forgalma okán. Ugyanakkor elfogadható megoldásként értékelődött a jelzészzerű, visszafogott kapcsolat esetleges megvalósítása (ebből a szempontból a 2. sz. pályamű, noha korrekcióra szoruló, megoldása tűnik a legjobbnak), ami újfajta megközelítési módot, nézőpontokat eredményezhet.

3.A Püspökkert rendezése és esetleges beépítésének kérdése része volt a tervpályázat kérdéseinek. Még ha igaz is, hogy a területnek ezen része régészetileg nem kellően feltárt, és a program híján itt legfeljebb térfalakban, kívánatos kapcsolatokban, új köztéri megoldásokban gondolkodhattak a pályázók, a BB sajnálatosnak tartotta, hogy igazán csak a 2. sz. pályamű javasolt mind a felszíni térrendezést, mind egy elvi beépítést a területre. Jónéhány pályamű teljes mértékben figyelmen kívül hagyta a tervezési területnek ezt a részét (1., 3., 4., 6.), és a többiek is csak igen kismértékben, marginálisan foglalkoztak vele.

4.A pályázat alapvető, mind a kiírásban, mind a bejáráson megfogalmazott célja volt, hogy a tervezési terület és az épült jelenleg egymástól teljesen elzárt élete oldódjon, azaz a pályázók fogalmazzanak meg lehetséges kapcsolatokat az épület és a sétány között. Itt a BB nem tartotta mentességnek a programhiányra vagy az épület bizonytalan hosszútávú jövőjére vonatkozó hivatkozásokat, hiszen egyrészt a kiírás fentebb is idézett része egyértelművé tette, hogy a pályázóknak a jelenlegi funkcionális felosztással kell számolniuk (színház és Várgondnokság), másrészt bárminemű hasznosítás esetén is indokolt (ha nem még indokoltabb) a kapcsolat megteremtése. Néhány pályamű ugyanakkor arányos és elképzelhető megoldást adott a kérdésre az épület várfal felőli földszinti ablak-parapeteinek teljes vagy

részleges kibontásával (2., 3., 7.), míg az 5. sz. pályamű az épület északi traktusába telepített a Püspökkert felé nyíló kávézó-funkciót. Izzgalmas felvetése a 3. sz. pályaműnek a középkori romok feltárandó tereinek kihasználása, valamint az onnan nyíló pincerendszerhez való csatlakozás lehetősége is.

5.Noha a Kiíró végleges megoldásokat várt, és ennek a pályázatok egy része meg is felelt (1., 2., 3., 5., 7.), egy részük (4., 6.) rövidebb-hosszabb ideig működő ideiglenes megoldást javasolt. Noha az ideiglenes megoldás elvi megokoltsága (pl.: amíg nem tudunk biztosabbat a jövő felől, ne építsünk véglegeset) megérthető, a Kiírótól távol áll a sürgős megoldásra váró terület rendezéséből az ideiglenes jelleg. Ugyanakkor a kiírástól ilyen értelemben elrugaszkodott pályaművek is elméleti, koncepcionális sikon figyelemreméltó megoldásokhoz vezettek, akár a védőtető áttervezésére (6.), akár a gödröt kitöltő, és a várfal-feltárások során helyszínről helyszínre átépíthető térbeli rácsostartó-szerkezetre (4.) gondolunk. Számos pályázat vetette fel – tévesen – a jelenlegi védőtető anyagának hasznosítását, amely azonban statikai élettartamának vége felé jár, és a nagy főtartók valójában (és ez a bejárás során is jól látható volt) kétoldalról bedeszakázott rácsostartók. Összefoglalóan elmondható, hogy az ideiglenes megoldásokban gondolkodók mintegy – a kiírástól független – mellékkövetkezményként építészetileg izgalmas, újszerű megoldásokat fogalmaztak meg.

6.Funkcionális javaslatok tekintetében ugyancsak nagy szórást mutattak a pályaművek. A Várba civil, sportfunkciót telepítő grund (1.), alapvetően sétány és rendezvényter (2., 5.), kiállítótér (3.) és többfunkciós javaslatok (4., 7.) képezték a mezőnyt. A végleges megoldást javasló pályaművek zöme olyan funkcionális javaslattal élt, amely nagyfokú szabadságot biztosít a későbbiekben, akár az épülethez szorosan kötődő, akár attól független használat esetére is.

7.Csaknem valamennyi pályázó szorgalmazta a Karmelita kolostor és a Sándor palota közötti keskeny utca megnyitását, amely a tervezési terület élettel való telítésének alapvető feltétele.

Összefoglalóan megállapítható, hogy noha egyetlen pályamű sem felelt meg maradéktalanul a Kiíró jövőbeni szándékainak, a pályaművek rész-megoldásaiban értékes, izgalmas, és a kialakítandó megoldásba beépíthető felvetésekhez vezettek. A pályaművekből jól látható, hogy a közel 30 építész részvételével zajlott tervpályázat összességében nem preferálta a terület jelentős beépítését (akár térszint felett akár alatt), amely ilyen módon a pályázat egyik fő tanulságának is tekinthető. A BB véleménye alapján a Kiíró a fentiekben megfogalmazott szempontokra alapozva, támaszkodva, immár konkrét, és a funkcionális részleteket is tartalmazó programjának megfogalmazásával készítheti el a terület rehabilitációjának és fejlesztésének terveit.

Értékelés

I. díj

2. sz. pályamű

Tervezők: Álmos Gergely
Fischer Bence
Ráti Orsolya

Mester: Getto Tamás

II. díj

3. sz. pályamű

Tervezők: Fenes Tamás
Kendelényi Péter
Vörös-Végh Zsuzsanna

Mester: Tomay Tamás

és

4. sz. pályamű

Tervezők: Mihály Eszter
Mottl Rita
Virág Péter

Mester: Pelényi Margit

III. díj

1. sz. pályamű

Tervezők: Banu Roland
Haraszi Lívía
Román László
Szepesi János

Mester: Nagy Iván